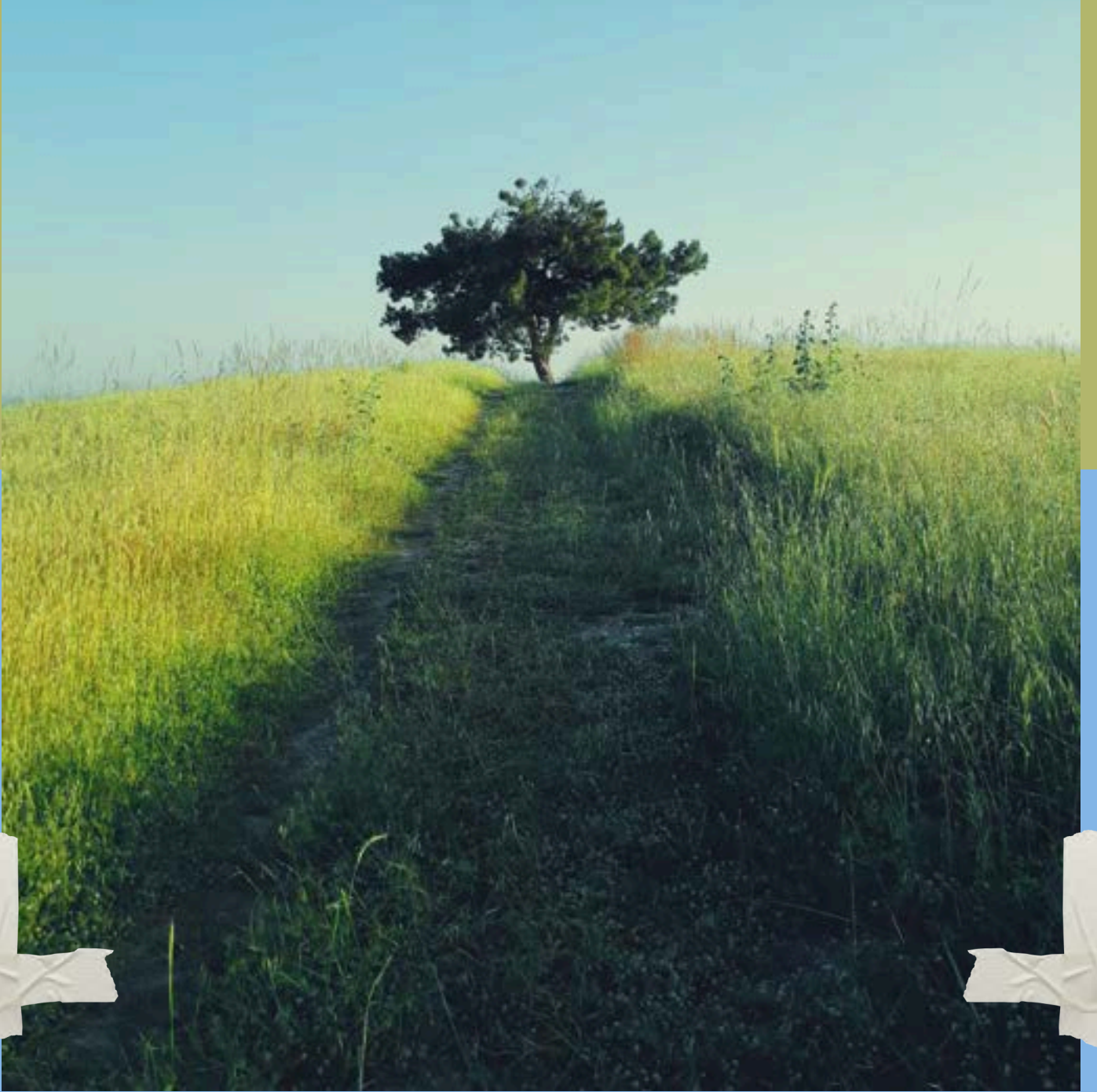

GERGEF

Edebiyat Dergisi

Yıl: 5 Sayı: 27 Mayıs-Haziran 2025

Dağlar Türkü
Söyleyince

Seyr-i Âlem Köşesi:
“Rhodiapolis”

Özgürlüğe Ağıt

YIL: 5 SAYI: 27 MAYIS-HAZİRAN 2025

19 MAYIS GAZETESİ VE MATBAASI ADINA
DERGİNİN SAHİBİ VE SORUMLU YAZI İŞLERİ
MÜDÜRÜ
ADİL ATICI

GENEL YAYIN YÖNETMENİ
RECEP ŞEN

EDİTÖR
AHMET KAFKAS

YAYIN KURULU
RECEP ŞEN
AHMET KAFKAS
MEHMET OSMANOĞLU
EMRE KOÇ
ÇAĞLAR SARITAŞ
SELİM ERDOĞAN

SON OKUMA
MEHMET OSMANOĞLU

TASARIM
EMRE KOÇ

YÖNETİM VE HABERLEŞME
19 Mayıs Gazetesi ve Matbaası
Cumhuriyet Mah. Ekrem Ünyay Cad.
No: 10 - 19 Mayıs / SAMSUN
0362 511 32 23 - 0545 511 32 23

GERGEF WEB
www.gergefedebiyatdergisi.com

E-POSTA ADRESİ
gergefedebiyatdergisi@gmail.com

SOSYAL MEDYA
İnstagram: **@gergefedebiyatdergisi**
Twitter: **@gergefedebiyat**
Facebook: **@gergefedebiyatdergisi**

YAYIN TÜRÜ
Sürelî Yayın
İki Aylık e-dergi

Fotoğraf: Emre KOÇ

Dergimiz İki Ayda Bir Kendi İnternet Sayfasında ve 19mayisgazetesi.com İnternet Sayfasında E-Dergi Olarak Yayımlanmaktadır, Ücretsizdir. Eserlerin Hukuki Sorumluluğu Yazarlarına Aittir. Gergef Edebiyat Dergisinde Yapılan Alıntılarda Kaynak Gösterilmesi Zorunludur.

ER OLDUR ALÇAKDA DURA YÜKSEKTEN BAKAN GÖZ DEĞİL

Değerli dostlar, Gergef Edebiyat Dergisi ile edebiyat yolculuğumuzun 27. durağındayız Sizlerle yeni bir sayımızı daha paylaşabilmenin mutluluğunu yaşıyoruz. Bu sayımızın gün yüzü görmesinde katkısı olan tüm dostlara teşekkür ediyorum. Bu iş gönül işi, sevda işi.

Yaratılanların içinde insan, insanın içinde de gönülden daha kıymetli bir şey yoktur. Bu dünyada güzelliğin en çok yakıştığı yer de gönüldür. Gönül, edebiyat ve muhabbet birbirleriyle ta ezelden beri çok sıkı dosttur ve üçü de güzellik yurdunda ikamet ederler. Biz, dergimizin sayfaları arasında bu üç sıkı dostun macerasını ifade etmeye çalışıyoruz aslında. Derdimiz, sevdamız, çabamız bu. Gönle, gönülden olana kıymet veriyoruz. Kendini gönül almaya, gönül vermeye adanmış dostlarla edebiyat yolculuğumuza devam ediyoruz.

Bir gün sormuşlar bilgilerden birine: "Sevginin sadece sözünü edenlerle, onu yaşayanlar arasında ne fark vardır?" O da şöyle cevap vermiş: "Fark vardır tabi, olmaz mı hiç? Hem de dağlar kadar! Bunu sana göstereceğim, yaptıklarımı iyi takip edersen anlarsın."

Önce sevgiyi dilinden gönlüne indirememiş olanları çağırarak onlara bir sofraya hazırlamış. Hepsini oturtmuşlar yerlerine, derken tabaklar içinde sıcak çorbalar gelmiş. Arkasından da derviş kaşıkları denilen bir metre boyunda kaşıklar... Bilge kişi: "Bu kaşıkların ucundan tutup öyle yiyeceksiniz." diye de bir şart koşmuş. "Peki..." demişler ve çorba içmeye teşebbüs etmişler. Fakat o da ne? Kaşıklar uzun geldiğinden bir türlü döküp saçmadan götüremiyorlar ağızlarına. En sonunda bakmışlar beceremiyorlar, öylece aç kalkmışlar sofradan.

Bunun üzerine bilge kişi: "Şimdi, sevgiyi gerçekten bilenleri çağıralım yemeğe." demiş. Yüzleri aydınlık, gözleri sevgi ile gülümseyen gönlü güzel insanlar gelmiş oturmuş sofraya bu defa. Kendilerine buyurun denilince, her biri uzun boylu kaşığını çorbaya daldırıp, karşısındaki arkadaşına uzatarak içirmiş. Böylece her biri diğerini doyurmuş ve Allah'a şükrederek kalkmışlar sofradan.

Bilge kişi şöyle demiş: "İşte, kim ki hayat sofrasında yalnız kendini görür ve doymayı düşünürse, o aç kalacaktır. Ve kim ki sevdiğini, dostunu düşünür de doyurursa, o da sevdiği, dostu tarafından doyurulacaktır."

İşte gönülse gönül, sevgiyse sevgi, mütevazılıksa mütevazılık... Ne dersiniz, gönül ehlinin hali bambaşka oluyor değil mi? Bugün modern dünyada pek alışık olmadığımız bir davranış biçimi bu. Alışık olmadığımız ama şiddetle ihtiyaç hissettiğimiz bir davranış biçimi aynı zamanda.

Yunus'un şu dizelerini aklımızdan çıkarmadan sevgi ile edebi eserler üretmeye devam edelim. Ne diyordu Yunusumuz: "Gönül Çalab'ın tahtı / Calap gönüle baktı / İki cihan bedbahtı / Kim gönül yıkar ise."

Gördüğü kusuru insanların yüzüne şamar gibi çarpanlar, dedektif gibi ayıp arayanlar, bezirgânlık yapanlar siz de Yunus'un bu öğüdünden kendinize bir hisse alın! Alın da etrafınızdaki insanları gücendirmeden, nefret ettirmeden Hakk'ı, hakikati anlatın. İnsan halinden, psikolojisinden anlayın biraz. Alçak gönüllü olun. Beceremiyorsanız sükût edin lütfen. Gönül kazanın, gönüller tamir edin. İnsan biriktirin, insan!

Gerçek sevgiye ermemiz dileğiyle... Muhabbetimiz daim olsun, gönlümüze gam ve telaş uğramasın efendim!

28. sayımızda yeniden buluşuncaya dek gönlünüze iyi bakın.

Recep ŞEN
Genel Yayın Yönetmeni

3 Başyazı Recep ŞEN	28 Mehmet Akif'in "Meyhane" Tablosu Furkan DİLEKÇİ
5 Ben Kış Toprak Bahar Sündüs Arslan Akça	31 Yaktı da Gitti Mustafa IŞIK
7 Bu, Farklı Biri!... Ramiz AYDIN	32 Akıl Dergâhı Polat KAYACIK
12 Sonsuz Umut Ali AĞIR	37 En Mutsuz Çocuğun Kadar Mutlusundur Şaban YURTÇU
13 Allah'ım Ali HAVAN	40 Dağlar Türkü Söyleyince Satılmış ŞEN
14 Küçük Bavul Alparslan KILINÇ	41 Kalpten Gelen Hakiki Vuslat Cebrail ÖZ
16 Âşık Nurullah ÖZDEMİR	43 Pencere Faik KUMRU
17 Sen Kalbimin Aynasında Recep ŞEN	47 Sırat Nilüfer AKINGÜL
18 Bir Bahar Akşamı Rastladım Size Cafer Tayyar TAŞYÜREK	49 Sen Varsın Mehmet OSMANOĞLU
21 Âşık Sümmanî Hayatı, Eserleri ve Sohbet: "Yarası Var" Halûk TANRIVERDİ	50 Restoran Serhat KÖKLÜ
25 Hastayı Yalnız Bırakmayalım Lütfen Ediz Servan ERDİNÇ	51 Özgürlüğe Ağıt Yavuz DİNÇ
26 Devr-i Âlem Selim ERDOĞAN	52 Nazlıcan Yunus LAÇIN
28 Tusak Bir Nesil Ali PARLAK	53 Seyr-i Âlem Köşesi: "Rhodiapolis" Fatma SÜMER

BEN KIŞ TOPRAK BAHAR SÜNDÜS ARSLAN AKÇA

anne özlemiyle kavrulan
anneyim ben de
en çok ellerinin değdiği yerden tutuşan

su kenarı düşü düşünüyorum
şen şakrak kahkahalar
dokunduğun taşlar
izini sürdüğüm dar sokaklar...

her gelişimde
kumunu ellerinle kardiğin
ahşap evle konuşuyorum
en çok da ellerinin değdiği yerden
göveriyor hatıralarım

bir oyali yazma alıyorum sandığından
çevreliyorum yüzümü
böyle severdin en çok
inadım hep murattı
kursağında bırakırdım her seferinde

yokluğunda kıymete bindi
"annem böyle örterdi başını"
örttüm tam da istediğin gibi
yakıştı, dediler
geç kalmıştım aslında
bilemediler

yaş aldıkça gözüm toprakta
fırsatı ganimet bilip
uçar gibi koşuyorum sana
her gelişimde
gözlerim bayram eder dört duvarda
kanaviçe işlemeli örtüler
sarındığım yorgan
Ve
balkondaki sarmaşık...

daha bir çok şey sayamadığım
ellerinin değmediği yer yoktu
bir de gözlerinin değdiği babam
omuzları düşmüş
öyle karşımda

incir ağacına uğruyor gözlerim
yanında ceviz ağacı
çok severdin hem de çok
güzel günlere dikmiştin ikisini de
kocamanlar şimdi
yokluğunda sadece büyüyorlar meyvesizce
senden bize kalan bir gölgelik işte
dalgın bakışlarımla oynaşıp durdu
bayram günü

mızıkçılık yapan ben oldum yine
çokça senim biliyorum
buluttan nem kapıyorum
yağmura salıyorum gülüşlerimi
ruhumda sinmediğin yer yoktu

sonra şu sokak lambası
kaç uykusuzluğuna şahitlik etti
bilmiyorum
senden sonra çok oturdum ben de
uykusuzluğumla
insan tekerrürden ibaretmiş
yer ve zaman çarkında
senden kalan kahve fincanları
hani kırk yıl hatırlayan
saklamıştır diye seni
bu masala inandırıyorum kendimi

ahh yine kalbim ağrıyor anne!..
öp ki geçsin.

BU, FARKLI BİRİ!... RAMİZ AYDIN

Alpagu Alp, emekli bir öğretmendir, zaman zaman kontroller için geldiği Eğitim Araştırma Hastanesinde doktor kapısında emekli meslektaşı Hızır Konuralp Bey ile sırasını beklemekte, beklerken de gelip geçenleri tecrübeli bir öğretmen gözüyle izlemektedir.

Önünden geçen kim varsa, kimin yolu bulunduğu hastane koridoruna düşmüşse tıpkı öğretmenliği sırasındaki insanca duyarlılıklarıyla içten içe değerlendirmektedir onları, yılların öğretmen alışkanlıklarındandır onun bu bakışları; gördüklerini zaman zaman Hızır Konuralp Bey’le de kısık bir sesle paylaşmakta, Hızır Konuralp Bey de ağırbaşlılığına sinmiş olan bilge tavırları içerisinde başıyla onaylayarak ona cevaplar vermektedir.

Alpagu Alp Hoca’ya göre değerlidir insanlar, insanlık önemlidir, duyarlılık ise baş tacıdır onun için... Hani diyor içinden insanlar insan olmadıktan sonra hayat ne kadar değersizleşir; kol, bacak, kafa, saç, kaş, boy bos, yemek içmek, güzel bir doğa, mal mülk, para ve mal bir yere kadardır, hayatın asıl güzelliği güzel insanların yaşattıklarıdır.

Diğer yandan tıkkış tıkkış hastane koridoru. Telaşla koşturanlar, dertleri yüzlerindeki acıdan belli olanlar, sıra beklerken bunalanlar, hasta bakıcılar, sedyelerde hastalar; huzursuz ve yorgun, şaşkın hasta yakınları, tekerlekli sandalye bulamayan yaşlı hastalar... Zannedilir ki bütün insanlar hasta... Herkesin kendine göre bir derdi, derdine göre koşuşturması var burada.

Bir de hastanenin beyaz önlüklüleri, yani doktorlar... Kimileri yorgun, kimilerinde bir şey sorsan da cevap vermeyen bana ne tavırları, kimileri asap bozan neşe ve kahkahada, kimileri sevda derdinde, kimileri uygun olmayan giyimleriyle ve yılışıklıklarıyla sevda avında ve avlanmış durumdaki erkek doktorlar...

Ah dedi Alpagu Alp Hoca, okumak adam olmak, okuyup da adam olmamak... Diploma cehalet alır, eşeklik baki kalır sözünü geçirdi içerisinden, içten geçen bu söz geçmesine geçmişti ama delip de geçtiği belliydi; yılların yorgunluğundaki yüzünün şekli değişmişti, midesine dokunan kötü bir yiyecekten dolayı mide ağırları olan kişinin yüzüne dönmüştü yüzü, ne kadar çok etkilendiği bir süre acılar içerisine iç dünyasına dalıp gitmesinden belliydi.

Bir süre sonra kendine geldi, hafifçe silkinip oturduğu yerde doğruldu, hayırlısı der gibi mırıldanarak bir şeyler söyledi Hızır Konuralp Hoca’ya, sırasının gelip gelmediğini kontrol etmek amacıyla sol tarafa doğru isim panosuna baktı, sonra kafasını çevirirken tam önündeki karşı merdivenden inmekte olan bir bayan doktor dikkatini çekti, öğretmen bakışıyla onu kısa bir süre süzdükten sonra:

-Bu onlara benzemiyor, bu farklı, dedi içerisinden.

Dirilmiş gibi oldu, bir kabustan uyanmıştı sanki. Ne kadar da sevinçliydi, bir o kadar da mutluydu; yüzündeki asıklık, mutsuzluk tozları adeta bir rüzgâr esmesiyle uçmuş, yerine güzel bir ilkbaharı yaşamakta olan bir çocuğun yüzünün şekli gelmişti, bu mutluluk içerisindeyken:

-Bu farklı, bu farklı biri; bu asalet, bu asalet!.. dedi.

Farklıydı bu bayan doktor; giyimi, duruşu, yüzündeki anlam farklıydı; kendinden emindi, dik duruşlu ama yumuşak huyluydu; yüzünde tebessüm tatlılığı vardı ve uzun boyluydu. Siyah ayakkabılar, siyah pantolon, siyah kazak, siyah gözler, gözlerine uyan siyah saçlar ve elbiselerinin üzerinde tertemiz bir beyaz önlük...

Ağırbaşlı bir biçimde Alpagu Alp Bey ve arkadaşının önünden geçip kayboldu ama ne o? Birkaç dakika sonra geri döndü, aynı ağırbaşlılık içerisinde indiği merdivene yöneldi; beş altı basamak çıkınca geriye baktı nedense, geriye bakınca Alpagu Alp Hoca'yla göz göze geldiler, sadece bakmakla kalmayıp kibar mı kibar, içe işleyen bir tebessüm bu bakışa eşlik etti, sonra aynı ağırbaşlılıkla merdivenlerden çıkarak gözden kayboldu.

İşte bu, işte bu dedi kollarını yumruk yapıp kaldırarak, artık Alpagu Alp Hoca'nın dünyasına baharlar gelmişti; baharların, güzelliklerin üreticisi değil miydi öğretmenlik, baharlar ikram edince gülen, gülenleri gördükçe gülmeyi hak eden insanların mesleği değil miydi öğretmenlik?

O mutluluk içerisindeyken yanında olan Hızır Konuralp Hoca onu dürterek, ismin yazıyor panoda Hoca'm, deyince mutluluktan uyanıp göz doktorunun yanına yıllık muayeneye ve biten ilaçlarını yazdırmaya girdi, on dakika sonra çıktı. Haydi diyerek cennet mutluluğu yaşıyor bir halde evlerinin yolunu tuttular.

Üç beş gün bu ruh haliyle son ayların en güzel birkaç gününü yaşadı Alpagu Alp Hoca. Kırk yıla yakın bir öğretmenlik yapmıştı, hayatından kimler geçmemiş, neler yaşamamış acı tatlı, binlerce gencin öğretmeni olmuştu, ülkenin her yanında her meslekten öğrencileri vardı.

Yıllar öncelerini, öğretmenliklerini, öğrencilerini düşündü, bir sıcaklık düştü içerisine; Alper'i, Yılmaz'ı, Gülşen'i, Hakan'ı, Oğuz'u, Yasemin'i, Yavuz'u, Hülya'yı hatırladı; ona göre hatırlamanın ölçüsü taşıdıkları özelliklerdi öğrencilerin. Öğretmen ayırım yapmaz, hepsi kutsaldır öğrencilerinin ve hepsine karşı aynı derecede sorumluluğu vardır öğretmenin ama asıl ayırımı yapan öğrencilerdir aslında.

Öğrenciler sorumluluk sorumsuzluk, iyi kötü, zararlı faydalı, akıl şuur, amaç amaçsızlık ayırımlarının farkına vardıklarında kendilerini belli eder, öğretmen de bu farkı yakalar ama belli etmez takdirini, içerisinde sevinç çılgınlıkları atar ama yine de görüp düşündüklerini bilmez gibi davranır.

İnsanlar da öyle değil midir; insanlar da iyi kötü, faydalı faydasız, bilinçlilik bilinçsizlik, doğruluk dürüstlük tercihleriyle kendi farklarını belli etmezler mi? Herkes öyle, insan gerçeği işte...diye

devam etti.

Bir gün yan taraftaki komşusuyla eşleriyle birlikte bahçede çardakta sohbete koyuldular, bir ay önceki neşesi halen daha canlı idi, bu canlılıkla konudan konuya geçerlerken komşusunun eşi Müjgan Hanım merakla:

-Alpagu Bey öğretmenliği özlüyor musunuz? dedi.

Alpagu Alp Hoca tavşan kanı çayından dolu dolu üç yudum üst üste çektikten sonra başıyla da onaylayarak oturduğu koltukta diklenerek:

-Özlemem mi, özlenmez mi Müjgan Hanım, dedi.

Müjgan Hanım biraz da meraklı bir bayan olduğundan devamla:

-Neden özlüyorsunuz acaba? deyince yine içli ve manalı bir duruşla ve biraz da iç çekerek:

-Sen deniz nedir bilirsin Müjgan Hanım, balığı da bilirsin, bilirsin bilmesine de sudan çıkmış balığın halini, canının nasıl yandığını da bilebilir misin? Böyle deyince Müjgan Hanım sorduğuna pişman oldu gibi, onun da içi acımişti sanki.

-O balık benim Müjgan Hanım, o balık benim, dedi ve devam etti Alpagu Alp Hoca; dünyamı bıraktım, canlarımı bıraktım, cansız gibiyim, bir ülkeden başka bir ülkeye sürülmüş satılık esir gibiyim, nefessizim, mekânsızım şimdi; ben emekli halimle bile öğretmenlik anılarımla, eskiden öğrencilerim olan o güzelliklerle nefes almaya ve yaşamaya çalışan biriyim.

Müjgan Hanım belli etmeden Alpagu Alp Hoca'nın hanımı Banu Gökçen'e baktı, ne yaptım ben, bu yarayı deşmemeliyim anlamında ezilip büzüldü, bunu fark eden Alpagu Alp Hoca biraz da komşusunun meraklı hanımı üzülmesin diye duruma müdahale ederek, benim derdimi deşmediniz Müjgan Hanım, ben zaten deşilmiş bu derdimle yaşıyorum, siz rahat olun diyerek komşusunun bir miktar da olsa rahatlamasını sağladı.

Sohbet yerini bir süre sonra bağ bahçe işlerine, hava durumuna, en sonunda sağlık sıhhat işlerine bıraktı.

Alpagu Alp Hoca yanındaki komşusu Hakan Eren'e:

-Hakancığım sen benden daha iyi anlarsın, Yeni Mahalle Eğitim Araştırma Hastanesi İç Hastalıklarından bir randevu alsan bir hafta sonraya, midemde bazı rahatsızlıklar hissediyorum, bağırsaklarımdan da... Bir baktırsam iyi olur, tanıdığın, duyduğun iyi bir doktor varsa uygun olur, dert ilerlemeden çaresine baksak diyorum. Bir süre önce göz bölümüne gidip muayene olarak ilaçlarımı yazdırmıştım, yine gideyim; sen de bana arkadaş olur musun?

Komşusu Hakan Eren hay hay, ne demek diyerek telefonunu isteyip MHRS'den randevu işlemini tamamladı, randevu için hastaneye gitmek üzere bir süre sonra ayrıldılar.

Bir hafta sonra hastane yolundalar... Hastane yürüme mesafesindeydi, on beş dakika sonra İç Hastalıkları polikliniğinde ilgili doktordan sıra beklemekteydiler, sırası gelen Alp Hoca, içeriye girdi, başını çok kaldırmadan, kolay gelsin dedi, başını kaldırınca ne görsün? Aman Allah'ım bu asaletli bulduğu bayan doktordu, şaşkınlık içerisindeydi, eli ayağı birbirine dolaştı; o telaşlı haldeyken:

-Kolay gelsin Asalet Hanım, dedi.

Doktor Hanım bozuntuya vermeden, olgunlukla:

-Ben Doktor Ceren Karadeniz, dedi.

Heyecanına yenildi Alp Hoca, biraz yutkundu, ne diyeceğini şaşırdı, heyecan içerisindeydi.

Doktor Ceren Karadeniz durumu idare etmeye çalışarak, neyiniz var? dedi tebessümle; olgundu, insandı, güzellikler hazinesiydi, Alp Hoca'nın yetiştirdiği elit öğrencilerden biriydi sanki. Vakti olsa da bir süre konuşsam onunla diye içerisinde yangın gibi bir arzu geçirdi ama gönlünün isteğine aklı razı olmadı.

Midem dedi, midemde ekşime var, gaz var; bağırsaklarım da çok iyi çalışmıyor.

Doktor Ceren Karadeniz, merak etmeyin lütfen, bu durum biraz çağımız hastalığı, korkulacak bir durum olduğunu düşünmüyorum; size rahatsızlığınıza uygun ilaçlar yazıp bir ay sonra gelmenizi isteyeceğim tamam mı?

Tamam, dedi Alp Hoca, tamam Asalet Hanım... Pardon Doktor Hanım, derken doktor da bu pardon işinden bir şey anlamamıştı, Alp Hoca devam ederek, sizden özür diliyorum size Asalet Hanım dediğim için, lütfen özrümü kabul eder misiniz?

Doktor Ceren Karadeniz:

-Siz ne iyi bir insansınız öyle, çok da kibarsınız; hatalar biz insanlar içindir, yeter ki insanlık dışı bir durum olmasın; hem siz ne iş yaparsınız efendim, bana niçin Asalet dediniz?

Alp Hoca:

-Ben Türk Dili ve Edebiyatı öğretmeniyim, emekliyim Doktor Hanım, lütfen kusuruma bakmayın, dedikten sonra biraz da çekinerek daha önce onu gördüğünü ve onun hakkında neler düşündüğünü anlattı.

-Efendim ben idealleri olan, onlar için yaşayan, ideallerimi yaşadıkça mutlu olan, insanları mutlu görünce mutlu olan, insanlarda insana yakışan davranışlar görünce çok sevinen bir öğretmenim, ne yalan söyleyeyim, siz farklısınız, sizi ilk defa merdivenlerden inerken gördüğümde düşündüm farklı olduğunuzu, yanıldığımı zannetmiyorum, lütfen bu takdirimi kabul edin.

Doktor Ceren Karadeniz her zamanki gülücüklerini birazcık daha artırarak:

-Aldım, kabul ettim Hoca'm, ben bu olayı ilk defa yaşıyorum, ismime "Asalet" kelimesini de ekleyerek onu Asalet Ceren Karadeniz olarak değiştirmeyi bile düşünebilirim, çok teşekkür ediyorum, lütfen bana her zaman gelin, Asalet evladınız bilin beni, ben de bu güzel ortamı bana yaşattığınız için teşekkür ediyorum size; ayağa kalkarak Hoca'yı nezaketle yola koydu, Hoca da hafifçe toparlanarak memnuniyet ifadesiyle doktor odasından çıktı.

Alpagu Alp Hoca ne kadar da rahatlamıştı, memnun ve mutluydu; hastalığını, reçetesini, eczaneyi, arkadaşı Hakan Eren'i bile unutmuştu.

-Asalet be, hakikaten asalet, hakiki bir asalet... Şükür ki ülkemde böyle insanlar da var; gururluyum, mutluyum, bahtıyarım sözlerini dopdolu ruh haliyle kendi kendine herkesin duyacağı biçimde söylerken evin yolunu tutmak üzereydi, arkadaşı ve komşusu Hakan Eren:

- Hoca'm nereye böyle, dur bir hele, fırtına gibisin, beni unutup nereye esiyorsun böyle; ne oldu sana böyle, yeni şarj olmuş gibisin maşallah, hele bir anlat, neler yaşadın?

O farklı, evet o farklı... Asalet'le konuştum, Doktor Asalet'i tanıdım, anlatırım sonra, dinlemeye hazırla kendini.

Komşusu Hakan Eren:

-Bir şey oldu ama bu bir şeyden bir şey anlamadım, dedi.

Kafası karıştı Hakan Eren Hoca'nın, her şeyiyle etkilenmiş olduğu belli olan Alpagu Alp Hoca hızla evin yolunu tutarken arkasından:

-Allah, Allah!.. Dur, bekle Alpagu Hoca'm dur, reçeteni düşürdün, daha ilaçlarını alacağız diyerek ona yetişmeye çalışıyordu.

SONSUZ UMUT ALİ AĞIR

Bir kuş kanatlanır göklere doğru,
Uçuşuna bakar, umutlanırım.
Seksenlik ihtiyar yorgun toprağa,
Üç beş fidan diker, umutlanırım.

Ezelî yoldaşı gece, gündüzün,
Dağ gibi sevincin darası hüznün,
Bahara yeşildir, sarısı güzün,
Dallar yaprak döker, umutlanırım.

Nağmeler duyulur rüzgâr sesinden,
Nem kapar seherin buzlu sisinden,
Al gelincik bir kayanın göğsünden,
Tebessümle çıkar, umutlanırım.

Nice yırtık kırk yamalı bohçada,
Düşler yarım kalmış eski fırçada,
Dalı kırık bir gül harap bahçede,
Burcu burcu kokar, umutlanırım.

Saatler ararken asrın izini,
Zaman durak durak söyler sözünü,
Uzayan gecenin soğuk yüzünü,
Ay damlası yıkar, umutlanırım.

Karanlık, renklere sevdalı boşluk,
Aydınlığı özler kararan ufuk,
Esarete hasım cesur bir çocuk,
Göge yıldız takar, umutlanırım.

ALLAH'IM ALİ HAVAN

Borçlandık doğan güne yokluk zillet Allah'ım
Ödemeye yetmiyor hiçbir diyet Allah'ım

Yıkanlar yıkıp geçti utancın duvarını
Çatladı ar damarı soldu iffet Allah'ım

Dizlerimizde derman dolaplarda ecza yok
Yükümüz dünden ağır sen hafiflet Allah'ım

Her nefes sarp bir yokuş verebilirsen yaşa
Yapıştı yakamıza nasıl illet Allah'ım

Gözlerini kapattı gönül verdiklerimiz
Yalnızlık içimizde bizle ülfet Allah'ım

Hangi uyku dindirir sükût yorgunluğunu
Gündüzler hafakanlı gece sıklet Allah'ım

Sırtımızda küfeyle kalakaldık ortada
Yollar geçit verse de vermez mühlet Allah'ım

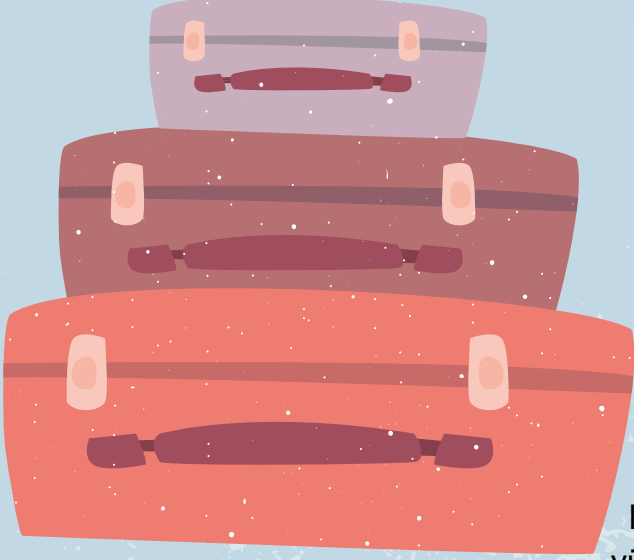
Yarınsız sabahlara insan taşır doğumlar
Neşterler günah keser hep rezalet Allah'ım

Zamandan düşenlerin mekanları yol üstü
Yorgunluk yastığımız yorgan uzlet Allah'ım

El değmemiş günahlar suçlar alnımızda ur
Tövbeler unutuldu kaldı gaflet Allah'ım

Sitemli sözcükleri fısıldarken dudağım
Aşığa kusur olmaz beni affet Allah'ım

KÜÇÜK BAVUL ALPARSLAN KILINÇ

Ne var ki yolculukta
Her sefer ağlatır beni
Ben ki yalnızım bu dünyada?

Orhan Veli Kanık

Hayret! Meğer ne kadar çok şey sığdırmışım içine... Ama hemen kazaklar, gömlekler ya da pantolonlar gelmesin aklınıza. Bavulun içinde saklananlar, hatıralarım. Kimi, güzel günleri hatırlatır; kimi ise hâlâ içimde derin bir acı bırakan, yüreğimi yakıp kavuran anılar... Fotoğraflar, her satırında hasretin kokusu sinmiş, gönlüme tercüman olmuş sevda mektupları... Kısacası, bu küçük bavulda hem kahkahalarım hem de gözyaşlarım saklı.

Kimseyle paylaşamadığım, kimselerin bilmediği her şeyi bilen yalnızca o... Zaten sırlarımızı hep onlara emanet etmiyor muyuz? Yâre yazılan mektupların da, yârin gönderdiği ayrılık satırlarının da ilk şahidi onlar değil mi?

Benim gibi yolları mesken tutmuş biri için, küçük bavuldan daha iyi bir yol arkadaşı, bir can yoldaşı düşünülemez. Ne zaman kahrımı çekmek gerekse oradaydı, ne zaman yalnızlık beni sessizce kucaklasa bir otobüs terminalinde ya da tren istasyonunda yanımdaydı. Gideceği yeri çoktan kabul etmiş, kalkış saatini bekleyen sessiz bir dosttu o. Cam kenarında oturmuş, bitmek bilmeyen yolları izlerken yalnızlığımı paylaştı.

Herkes sergüzeşt bir hayat seçtiğimi söyleyip eleştiriler yağdırdı. Karşıma geçip, hayatıma çeki düzen vermemi istediler. Evlenmem, düzen kurmam gerektiğini söylediler. Oysa onların sözleri bir kulağımdan bile girmedi ki diğerinden çıksın. Ama o hiç bana sitem etmedi. Sergüzeşt hayatımın yükünü omuzlarında taşıdı; mahremimi korudu. İnsanların fırsat bulunca kirli çamaşırları dökmesine inat, o sırlarımı sakladı. Bazen içimdeki sesi, bazen de suskunluğumu paylaştı.

Kimselerin duymasını istemediğim eksik cümlelerimi ya sakladı ya da tamamladı. Gramofondan süzülen hüznü bir şarkıda dökülen birkaç damla yaşımı gizlemek için ya koynundan bir mendil verdi elime, ya da gözlerime sığmayan damlalarımı derinlerinde sakladı.

Kendimi, içimi kemiren tüm sıkıntıları dışarıda bıraktım ve küçük bavulun içine saklandım. Görünmek istemediğimde kimse beni bulamazdı. Bir anne şefkatiyle sarıp sarmalardı. Sayesinde ne güneşin kavurucu sıcaklığını ne de soğuğu hissedirdim.

Gurbette, memleket sevdasını anlatan türküleri dinlerken baba ocağım oldu bana. Yanımda dağ gibi duran, güçlü bir baba gibiydi.

Kadim şehirlerin dar sokaklarında gezinirken yanımda o vardı; tarihe tanıklık ederken sessizce eşlik etti bana. Bir seyyahın serüveninde güvenilir bir rehber gibiydi. Kumdan kulelerin önünde, anı ölümsüzleştirmek için en güzel pozları onun sayesinde yakaladım.

İstanbul'da vapurla yaptığım yolculuklar, onun varlığıyla daha da özel hale gelirdi. Yaz sabahlarında, Eminönü'nden Kadıköy'e meltemin tatlı esintisi eşliğinde geçerken, kuytusunda sakladığım Sait Faik hikâyelerini okumaktan büyük keyif alırdım. Her hikâyenin sonunda martılara simit atmayı asla ihmal etmezdik. Bir gün Kadıköy iskelesinde vapurdan inerken yaşadığımız bir sarsıntı yüreğimi ağzıma getirdi. Neredeyse elimden kayıp denize düşecekti. Ömrümden ömür gitti o anda! Ama son anda toparlanıp bu ayrılığa engel oldum. O da elimi sımsıkı tutarak bana destek olmuştu zaten.

İşte o gün bir karar verdim. Yıllardır benimle gece gündüz, yaz kış demeden oradan oraya savrulup duran bu dostumu emekliye ayırmanın vakti gelmişti. Belki de bunu daha önce düşünmeliydim. Onu yorgunluğun eşiğine getiren bencilliğimdi. Yılların verdiği ağırlığı taşıyamayacak, bana isyan edecek bir noktaya gelmeden önce, ona hak ettiği huzuru sunmalıyım. Yoksa bu düşünce beni çileden çıkaracaktı. Böyle bir ayrılığı kalbim kaldıramazdı. En iyisi, evde onun için sıcak ve özel bir yer hazırlamaktı. Ahde vefa bunu gerektirirdi. Böylece akşamları onunla birlikte vakit geçirebilirdim. Bir akşam, koynunda sakladığı aşk mektuplarından birini okurdum. Diğer bir akşam, gözlerimi kapatıp rastgele bir şiir kitabını seçer, okurdum. Onun da Özdemir Asaf'ın şiirlerini benim kadar sevdiğini bilirim. Hele "Lavinia" şiiri olursa, değmeyin keyfimize!

Sana gitme demeyeceğim.

Ama gitme, Lavinia.

Adını gizleyeceğim.

Sende bilme, Lavinia.

Şimdi, küçük bavulumu kenara koyarken ona bakıyorum; sessiz bir sırdaş, yılların hikâyesini biriktiren bir yadigâr gibi. Yolculuklarımın yoldaşı, kalbimin saklayıcısı ve yalnızlığımın tanığı olarak her anımda benimleydi. Küçük köşesinde saklı kalan hatıralar, yeni yolların çağrısını duyuran birer müjde gibiydi. Artık o bir köşede dinlenirken ben biliyorum ki, onunla geçen her an ömrüme eklenen birer değerdi. Yollar seninle daha anlamlıydı teşekkürler küçük bavulum.

ÂŞIK NURULLAH ÖZDEMİR

Ten tarumar can mestane
Âbdâl serkeş gezer âşık
Âhı boncuk tane tane
Gâm ipine dizer âşık

Sevdiğine canı kanar
Ayrı kalsa ruhu yanar
Mahşer-i vuslatı anar
Ölür azar azar âşık

Gönlü sevdânın linçinde
Yiter hiçliğin hiçinde
Yüzbin gülistan içinde
Şah-ı gülü sezer âşık

Yüreğinde yanar şemler
Nefesinde sükût demler
Kalemmini tutar gemler
Kanı ile yazar âşık

Asayı alır eline
Yürür gider menziline
Zikir yapışır diline
Ne susar ne bezer âşık

Baş kaldırır şer düzene
Diş biler mazlum üzene
Düşman garibi ezene
Nökerlere kızar âşık

Gök yarılrsa yer kaynasa
Maşrık yansa mağrip yansa
Herkes ahir geldi sansa
Kılar bi-hâl nazar âşık

Dervişane Yunus olur
Enel'de zübdeyi bulur
Hakk katından ruhsat alır
İçer bâde sızar âşık

Ey Narmânî nûr mu nâr mı
Bu âşıklık kâr mı zâr mı
Ezel yaftan zor mu sır mı
İçten içe çözer âşık

SEN KALBİMİN AYNASINDA RECEP ŞEN

sabah doğan güneşimsin
sen kalbimin aynasında
sohbetimsin hoşbeşimsin
sen kalbimin aynasında

uzaktayım sanıyorsun
mesafeye kanıyorsun
ışıl ışıl yanıyorsun
sen kalbimin aynasında

ta ezelden razılısın
altın harfle yazılısın
silinmezsin kazılısın
sen kalbimin aynasında

günü ayı sayma bırak
takvimleri ateşte yak
açılmışsın yaprak yaprak
sen kalbimin aynasında

kıymet bilen bir sarrafsın
sağ sol değil her tarafsın
saklı duran fotoğrafsın
sen kalbimin aynasında

gözüm seni seyre dalsın
benliğimi benden alsın
ne rüyasın ne hayalsin
sen kalbimin aynasında

BİR BAHAR AKŞAMI RASTLADIM SİZE CAFER TAYYAR TAŞYÜREK

Bahar geldi mi insanın içi kıpır kıpır olur. Gökyüzü biraz daha mavidir artık, çiçekler renklenir, rüzgâr tatlı tatlı eser. Tabiat kışın mahmurluğunu üzerinden atarken, gönüller de bu uyanıştan nasibini alır. Rüzgâr nerede eser, çiçekler nerede açar karıştırır insan. İşte tam da bu yüzden, bahar yalnızca bir mevsim değildir; aynı zamanda umudun, aşkın ve tazelenmenin adıdır. Musikimizde özellikle Türk sanat müziğinde asırlardır bu duygular en zarif melodilerle anlatılır.

Bahar, şarkılara yalnızca bir dekor olarak yerleşmez. O, musikiyle birleşerek adeta ruhumuzda bir bahar havası estirir. Hicazdan rast makamına, nihaventten uşşaka kadar pek çok makam, baharın farklı yönlerini anlatır. Kimi zaman bir sevgiliye kavuşmanın heyecanıyla bahar gelir şarkılara, kimi zamansa özlemin ve hüznü bir baharın hatırası olur. Neşet Ertaş'ın "Bahar geldi gül açıldı" türküsündeki coşkuyu içimizde hissederiz.

Bahar gelmiş, türlü çiçek açmış
Baharda gül, gül baharda ne güzel
Açılmış goncalar, güller saçılmış
Baharda gül, gül baharda ne güzel, güzel

Türk sanat müziğinde bahar, bazen açıkça söylenen bir kelimeyle, bazen de doğadan alınan ilhamla kendini hissettirir. Ahmet Haşim'in "Bir gün bakacaksın ki bahar gelmiş uzaklardan" dizelerindeki özlem, Yahya Kemal'in "Sessiz Gemi" şiirindeki veda hüznü gibi, baharın her rengi musikimizde bir yankı bulur.

Dünyada sevilmiş ve seven nafile bekler;
Bilmez ki giden sevgililer dönmeyecekler

Çünkü bahar, yalnızca neşenin değil, aynı zamanda geçmişe duyulan bir özlemin, hatıraların ve yaşanamayan baharların da simgesidir. Bazen bir bahar sabahı pencereden süzülen kuş sesleri, bazen de eski bir plakta dönen nağmeler, ruhumuza baharı getirebilir.

Türk sanat müziğinde bahar, yalnızca sözlerde değil, kullanılan makamlarda da kendini gösterir. Her makam, baharın farklı bir yönünü anlatır. Mesela Rast makamı, neşe ve tazeliğin makamıdır. Kuş cıvıltılarını, ilkbahar sabahlarının dinginliğini ve sevincini en iyi bu makam yansıtır. Nihavent, baharın getirdiği aşkın ve coşkunun ifadesidir; içten gelen bir heyecan ve biraz da nostalji barın-

dırır. Hicaz, baharın hüznü yanını, bir geçmiş özlemini, belki de bir ayrılığı anlatır. İşte bu yüzden, baharı anlatan her şarkı, onu farklı bir makamla süsleyerek duygularımızın en derin köşelerine dokunur. Mesela, Münir Nurettin Selçuk'un,

"Bahçemde açılmaz seni görmezse çiçekler
yağmur seni, rüzgar seni, akşam seni bekler
gelmezsen eğer, mevsimi nerden bilecekler
yağmur seni, rüzgar seni, akşam seni bekler."

şarkısını ele alalım. Bu nadide şarkı, baharın yalnızca tabiatta değil, ruhlarda da bir uyanış yarattığını anlatır. Sevgiliye yapılan bu zarif davet, baharın getirdiği coşkun ve aşkın en güzel yansımalarından biridir. Melodisiyle insana gerçekten baharın o ferahlatıcı esintisini hissettirir.

Yine bahar oldu, coştı yüreğim
Akar bozbulanık selli dereler
Sıla derdi, vatan derdi, yar derdi
İflah etmez bu dert beni, yareler

Sadettin Kaynak'ın dillere pelesenk olmuş eserleri arasındadır. Onun, baharın aşkı nasıl körüklediğini anlattığı şarkılarında, hem tabiatın uyanışı hem de gönüllerde filizlenen duygular hissedilir. Baharın, doğa ile insan arasında kurduğu bu gizli bağ, musikin en zarif notalarıyla bize sunulur.

Bahar geldi geçti, gönüller körelmiş ...

Bahar, genellikle neşe ve coşku ile anılsa da musikimizde zaman zaman hüznü bir bahar tasviri de göze çarpar. Tıpkı Yahya Kemal'in "Sessiz Gemi" şiirindeki gibi, bazı baharlar, kavuşamayan sevgililerin hüznünü taşır. "Bahar geldi geçti, gönüller körelmiş" mısralarını işittiğimizde, baharın her zaman yeni başlangıçlar anlamına gelmediğini, bazen geçmişin hüznünü de içinde barındırdığını fark ederiz.

Hicaz makamında bestelenmiş bazı bahar şarkıları, bu hüznü bahar akşamlarını anlatır. Mesela, "Gönlüm bahar yaşar, lâkin ömrüm güz oldu" sözleriyle başlayan bir şarkı, baharın kalplerde sürse de ömrün sonbaharda olduğunu dile getirir. Demek ki bahar, yalnızca mutluluk değil, aynı zamanda geçiciliğin, zamanın durdurulamaz akışının da bir simgesidir.

Bahar geldi gül açıldı...

Türk sanat müziğinde baharın tasviri sadece sevgiliye duyulan aşkla sınırlı değildir. Aynı zamanda doğaya duyulan hayranlık da musikide kendine yer bulur. "Bahar geldi gül açıldı" gibi türküler, çiçeklerin açışını, tabiatın dirilişini anlatırken, musikimizin doğayla ne kadar iç içe olduğunu da gösterir.

Bazı şarkılarda baharın getirdiği kuş sesleri, meltem rüzgârları, hatta suyun şırıltısı bile birer fon unsuru olarak kullanılır. Doğayla insanın ruh halinin nasıl iç içe geçtiği, musikinin güçlü anlatım diliyle bizlere sunulur.

Bahar Ruhumuzda Bir Şarkıdır

Bahar, tabiatta bir mevsim değil, insan ruhunun da tazelendiği, yeniden aşkla, umutla dolduğu bir dönemdir. Türk sanat müziğinde bahar, kimi zaman neşeli bir şarkıda, kimi zaman hüznü bir güftede, kimi zaman ise bir makamın ince tınısında karşımıza çıkar. Belki de bu yüzden, bir Türk sanat müziği şarkısı dinlediğimizde içimizde baharın esintisini hissederiz. Çünkü bahar, sadece doğada değil, gönüllerde de açan bir çiçektir.

Şimdi, eski bir plakçalarına uzanıp baharı hissettiren bir şarkı açmanın tam zamanı değil mi?

Yine bahar oldu, coştı yüreğim
Akar boz bulanır selli dereler
Sıla derdi, vatan derdi, yâr derdi
İflâh etmez bu dert beni yâreler
Sıla derdi, vatan derdi, yâr derdi
İflâh etmez bu dert beni yâreler

Hayâl oldu Âşık Emrâh hâlleri
Deyin yâre gözlemesin dizleri
Herkesin sevdiği giyer alleri
Koy benim sevdiğim giysin kareler
Herkesin sevdiği giyer alleri
Koy benim sevdiğim giysin kareler

Zeki MÜREN'in sesini siz de içinizde hissettiniz mi?

ÂŞIK SÜMMÂNÎ, HAYATI, ESERLERİ VE SOHBET: "YARASI VAR" & Halûk TANRIVERDİ (Âlimî)

Âşık Sümmânî Hayatı, Eserleri

Aşık Sümmânî Törelî Türk Edebiyatımızın bir kolu olan Geleneksel Âşık Tarzı Türk Halk Edebiyatımızda en ön sıralarda yer alan ve Sümmânî Âşık Kolunun; yani "Sümmanî Mektebi"nin kurucusudur. Büyük Sanatkârimızdır.

1861 Yılında (bazı kaynaklara göre 1860 ve 1862) Erzurum ilinin Narman İlçesinin Samikale köyünde doğmuştur. Fakir bir ailenin çocuğu olan Sümmânî, hayatını çiftçilik ve çobanlık yaparak sürdürmüştür. Saz çalmasını Erbâbî'den öğrenmiştir. Şiirleri hem sözlü hem de yazılı (cönkler) kaynaklarda yer almaktadır. Sümmânî'nin öğrenim durumu hakkında bilgi bulunmamakla beraber, şiirlerinden hareketle iyi bir öğrenim gördüğü söylenebilir.

Sümmânî badeli âşıklarımızdandır. Rüyasında karşılaştığı Gülperi'yi bulabilmek için Kafkasya, İran, Kırım ve Afganistan'ı gezip dolaşmıştır. Sadece Doğu Anadolu Bölgesi'nin değil bütün Türkiye'nin önde gelen âşıklarındandır. Âşık Sümmânî'ye ait cönk ve yazma varaklarda bulunan şiirleri koşma, semai, musammat, müstezâd, gazel, murabba (divan), destan, lugaz tarzında olduğu tespit edilmiştir. Koşmalarında sevdâ ve hasret şiirlerinin önemli bir yeri vardır. Sümmânî halk şairi olmasına rağmen, hem hece, hem de aruz vezni kullanabilen ender şairlerimizdendir. Kırk dört yıllık aşıklık hayatında söylediği ahenkli ve güzel şiirlerle yaşadığı çevrenin odak noktası olmuş, coşkun bir halk şairimizdir. Sümmânî'de tasavvufî motiflerin çokça işlendiğini görmek mümkündür. O, badeli âşık olduğuna göre kendisine verilen ilim Allah vergisidir. Günümüzde özellikle Erzurum ve çevresinde bazı mısra ve dörtlükleri, bir atasözü gibi dilden dile dolaşmaktadır. Dilinin berrak olması da halk edebiyatında kendisine önemli bir yer sağlamıştır. Sümmânî'nin kendisine göre bir tarzı vardır. Sümmânî adı aynı zamanda bir ezgi, bir makam olmuştur. Nitekim ezgilerine göre söylenen koşmalardan birisi 'Sümmânî Koşması ya da Sümmânî Ağzı' adını taşır. Sümmânî'nin birçok şiiri, hem Sümmânî ağzı makamında hem de değişik makamlarda bestelenerek TRT repertuarına girmiş, bazıları da değişik sanatçılar tarafından okunmaktadır.

Sağlığında hikâye tasnif etmiş ve anlatmıştır. Anlattığı hikâyelerden bazıları Sümmânî ile ilgili olarak hazırlanan kitaplarda yayımlanmıştır. Bildiği rivayet edilen hikâyeler şunlardır: Kerem ile Aslı, Latif Şah, Sevdakâr Şah, Sümmânî ve Gülperi, Tufarganlı Âşık Abbas ve Gülgez Peri'dir. Halk hikâyeciliği geleneği Sümmânî ile en parlak devrini yaşamış, ondan sonra gelenler sürekli olarak Sümmânî çığırını denilebilecek tarzın takipçisi olmuşlardır.

Sümmânî kolu, Anadolu âşıklık geleneğinin öne çıkmış kollarından birisidir. Bu kol, Erzurum ve özellikle Doğu Anadolu'da etkin olmuştur. Sümmânî'nin kendi yaşamında oluşturduğu tesir alanı-

nı ve seviyesini bu kola mensup âşıklar oldukça genişletmişlerdir. Hatta sadece kola mensup olanlar değil, Sümmânî'nin şiirlerini söyleyen ve ona has ezgileri kullanan âşıklar da Sümmânî'nin yolunun veya kolunun şöhretini arttırmışlardır. Bu kolda dikkatimizi çeken hususların başında, kolu temsil eden âşıkların Sümmânî ailesinden geliyor olmalarıdır. Bu bakımdan Sümmânî kolu, aile üyelerinin daha çok etkili olduğu bir koldur. Bilindiği gibi Sümmânî'nin çırakları; Şevki Çavuş, Fahri Çavuş, Ahmet Çavuş ve Mevlüt'tür. Günümüzde Sümmânî'nin geleneğini sürdüren Hüseyin Sümmânîoğlu Şevki'nin, Nusret Toruni ise Fahri'nin oğludur. Hüseyin Sümmânîoğlu Adnan Akçay'ı; Nusret Torunî ise, İsrail Daştan, Ebubekir Zamanî, Gıyasettin Eroğlu, Temel Turabî ve Baki Çetin'i yetiştirmiştir. Bu âşıklar bugün bu kolun mensubu olarak âşıklık yapmaktadırlar. Bu âşıklar sayesinde Sümmânî'nin tavrı, şiirleri, hikâyeleri ve hatıraları çok çeşitli ortamlarda nakledilmekte, bu sayede Sümmânî kolu varlığını devam ettirmektedir.

Erzurum, Kars, Artvin, Gümüşhane, Bayburt, Erzincan yöresinde yaşayan âşıklarımızda Âşık Sümmânî'nin tesirleri görülmektedir. Sümmânî geleneği, geçmişte olduğu gibi, günümüzde de birçok halk şairinin sazında, sesinde terennüm edilmektedir. Yetiştirdiği edebî ve tarihî şahsiyetlerle adından sık söz ettiren Erzurum, Âşık şiiri geleneği içerisinde özellikle Sümmânî tarafından temsil edilmektedir. Sümmânî, Âşık şiiri geleneğinin mihenk taşlarından biri olduğu için bu edebiyat türünde onun ayrı bir yeri vardır. Sümmânî, 5 Şubat 1915 tarihinde vefat etmiş olup mezarı Köyü Samikale'dedir. Büyük Âşık, Ozan, Şairimize Allah'dan (cc-cş) rahmet diliyorum.

Faydalanılan Kaynaklar:

1. Rayman, Hayrettin, 1991. "Âşık Sümmânî, Hayatı, Edebi Şahsiyeti, Şiirleri ve Şiirlerinin Tahlili", Fırat Ün. SBE, Yayınlanmamış Doktora Tezi. (Tez Yönetimi Namık Açıkgöz), s.413 Elazığ.
2. Erkal, Abdulkadir (2013). "Sümmani", Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, Ahmet Yesevi Üniversitesi, <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/summani> (Erişim Tarihi: 01.03.2025)
3. Erkal, Abdulkadir (2015). "Âşık Sümmânî Divanı", Erzurum Büyükşehir Belediyesi, Yayın No. 4, Zafer Medya, Erzurum
4. Rayman, H. (1995). "Âşık Sümmânî Hayatı, Edebi Şahsiyeti, Şiirleri ve Şiirlerinin Tahlili", Narman Belediyesi Kültür Yayınları, Arya Matbaacılık, İstanbul.
5. "Âşık Sümmânî Kimdir? Hayatı, Edebi Kişiliği, Eserleri" Türk Dili ve Edebiyatı <https://www.turkedebiyati.org/asik-summani/> (Erişim Tarihi: 01.03.2025)
6. Şahin, Halil İbrahim. (2016). "Âşıklık Geleneğinde Sümmânî Tesiri", ZfWT - "Zeitschrift für die Welt der Türken / Journal of World of Turks (Türklerin Dünyası Dergisi), Vol. 8 No. 1 (2016) 189-204
7. Özarslan, Metin (2019). "Hüseyin Sümmânîoğlu, Hüseyin Yazıcı", Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, Ahmet Yesevi Üniversitesi, <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/huseyin-summanioglu-huseyin-yazici> (Erişim Tarihi: 01.03.2025)

Âşık Sümmânî İle Sohbet (Değişme) "Yarası Var" Ayaklı Şiiri

Âşık Sümmânî "Yarası Var"

Âşık Sümmânî

Hâktan yeşillendi gülşenli bağlar,
Açılmış burcunda bâr yarası var.
Lâlesin, sünbülün istiyor dağlar,
Velâkin hâkinde kar yarası var.

Âşık Sümmânî

Kiminin efkârı şerefi şikâr,
Kiminin efkârı meyl-i sim ü zer,
Kiminin fikrinde Hazretî Didâr,
Kiminin fikrinde zâr yarası var.

Âşık Sümmânî

Dünyayı sevenler veli değildir
Kanaat ehliler deli değildir,
İnsanoğlu gamdan hâli değildir,
Herkesin bir güne zor yarası yar

Âlimî

Yine efkârlandı, şu gamlı gönlüm,
Kalbimde turlanan, yar yarası var,
Gine kederlendi ihamlı gönlüm,
Canımda harlanan kor yarası var.

Âlimî

Söze sığdıramam gönlümdekini,
Dilimde sırlanan sır yarası var,
Göze konduramam içimdekini,
Gönlümde pırlanan yır yarası var.

Âlimî

Zor açar başıma, sevdiğim benim,
Göğsümde darlanan har yarası var,
Zâr eyler düşümü, saydığım benim,
Sinemde parlanan yer yarası var.

Âşık Sümmânî

Sen neye müştâksın gedâ-yı Sümmân,
Derûnum, hicrânım, sevdiğim hubân,
Eflatun da gelse bulunmaz dermân,
Vücûd ikliminde yâr yarası var.

Âlimî

Gayri yaktı sevdan, dar etti beni,
Döşümde fırlanan car yarası var,
Âlimi çöktü can, çor etti teni,
Cismimde narlanan sar yarası var.

Âşık Sümmânî (1861 - 1915)

Âlimî - Halûk Tanrıverdi - 04.12.2022

Sümmanî Kelimeler

bâr: gönül yükü, tasa, kaygı, elem, keder, gam

kor: her yeri iyice yanarak ateş durumuna gelmiş kömür ya da odun parçası; kırmızı, kızıl

har: tartışma, çekişme

iham: kuruntuya düşürme

sır: insan aklının yeterince açıklık getiremediği şey

sır: kimseye söylenmemesi, gizli tutulması gereken şey, giz.

pır: kuş kanatlarının çıkardığı ses, bir yerden kaçıp gitme düşüncesi

yır: türkü, ezgi, şiir

zâr: dermansız

par: dilde hastalık,

gayri: artık, bundan sonra

döş: göğüs, bağır

fırlanmak: dönmek, dolaşmak, gezmek

car: ateşli kül

can: sevgili

çor: hastalık

nar: ateş

sar: sarılmak

cisim: beden, gövde, vücut

şikar: mal, ele geçirilen mal

sim ü zer: gümüş ve altın

Âşık Sümmânî'nin "Yarası Var" Ayaklı Şiirinin Kaynakları:

- 1.Erkal, Abdulkadir (2015). "Âşık Sümmânî Divanı", Erzurum Büyükşehir Belediyesi, Yayın No. 4, Şiir No. 170, s. 414 Alıntı: (HS) (3 Kıtâ olarak yer alıyor) Zafer Medya, Erzurum.
- 2.Rayman, Hayrettin, 1991. "Âşık Sümmânî, Hayatı, Edebi Şahsiyeti, Şiirleri ve Şiirlerinin Tahlili", Fırat Ün. SBE, Yayımlanmamış Doktora Tezi. (Tez Yönetimi Namık Açıkgoz), Şiir No. 59, s.399 (Alıntı: Milletın Sesi, 9 Temmuz 1965), Elazığ.
3. Rayman, H. (1995). "Âşık Sümmânî Hayatı, Edebi Şahsiyeti, Şiirleri ve Şiirlerinin Tahlili", Narman Belediyesi Kültür Yayınları (1), Şiir No. 59, s. 155, (Alıntı: Milletın Sesi, 9 Temmuz 1965, Arya Matbaacılık, İstanbul.)

HASTAYI YALNIZ BIRAKMAYALIM LÜTFEN EDİZ SERVAN ERDİNÇ

Gök atları güller getiriyor
Hastayı yalnız bırakmayalım lütfen
Mahya veren Allah'ın elleridir elleriniz
Duyuyorum
Mumların kıyısında beni arıyor yüzüm
Sesimi yıllar önce vurdular
Şemsiyelere gülmedi yağmurlar
Kelebekler mevsimi değil

Hastayı yalnız bırakmayalım lütfen
Yaşamak var ölmekten daha sıcak
Ellerimi kuşları severken unuttum
Banklar gibi uzakları seyrediyor ağzım
Şey, biraz kalbinizi açar mısınız
Hava alsın yalnızlığım

Hastayı yalnız bırakmayalım lütfen
Aklıma şiddet uyguluyorum
Bu rüzgâr hangi uçurtmanın dudağı
Anladım ki yol varmayınca bitiyor

Hastayı yalnız bırakmayalım lütfen
Güneş de yüzer sulara
Yoksul anneler gözyaşlarıyla yıkıyor
çocuklarını
Her yanımız tel ayrılıkları
Dağlar dünyanın alın teridir
Hastayı yalnız bırakmayalım lütfen
Kavga en çok aşka yakışır

DEVİR-İ ÂLEM SELİM ERDOĞAN

Yar ki parmaklarından haliç akar.
Her sözü kırlarda ceylan sesidir.
Gece ılık içer günde gezerim.

...

Dağlar ki başları Rahman'a bakar.
Rüzgâr, İsrail'in ilk nefesidir.
Yağan rahmetlerden umut süzerim.

...

Devran sis yoğurur, suları yakar.
Çiğdemler toprağın ilk busesidir.
Mekân, bir değirmen, mahsul ezerim.

...

Kays, düşmüş çöllere Leyla'yı arar.
Başı ezan, sonu sala sesidir.
Ömür, hasret-i aşk yazar, çizerim.

...

Yıkılan duvarsa aşk, neye yarar?
Âdemle ademin örülmesidir.
Bu girift düğümü nasıl çözerim?

...

Bir gün öbür günün harcını karar
Susan nabızların dirilmesidir
Siz zifir dersiniz ben fecir derim

...

Tükenen her nefes, zamana zarar...
Toprağın toprağa gömülmesidir.
Her kabrin kalbinde hayat sezerim.

TUTSAK BİR NESİL ALİ PARLAK

Çağın kısılcacında çırpınır durur
Elleri tozpembe tuşlara tutsak
Sevgi tomurcuğu açmadan kurur
Yüreği mermerden taşlara tutsak

Dev ekranda başlar hayal göçüne
Yapışmış, sanırsın düşmüş içine
Hasret mevsimlerin dörtte üçüne
Güneşsiz, baharsız kışlara tutsak.

Anlatım defolu, anlam lekeli
Kelimeler yarım harfler şüpheli
Dimağı körelmiş ufku kapalı
Her anı kabuslu düşlere tutsak

Ezbersiz yön bilmez kapı açamaz
Su doldurup versen bir tas içemez
Hayalde de olsa dirhem uçamaz
Kanadı kırılmış kuşlara tutsak.

Civciv gibi yatmış kuluçkasına
Düşmüş karanlığın tam ortasına
Oturmayı bilmez yer sofrasına
Midesi hormonlu aşlara tutsak

Yerlerde sürünür ana öğüdü
Diz çöker babası yakar ağdı
Ayaklar altında kafa kağıdı
Kan çanağı gözler yaşlara tutsak

Besteden, güfteden, sözden habersiz
Topraktan, çamurdan, tozdan habersiz
Kabuktan habersiz, özden habersiz
Ağındaki takma dişlere tutsak

Maya çürük maya niyetler eğri
Devir değerlerin yontulmuş devri
Her taraf oyuncak ne yapsın yavru
Başındaki başsız başlara tutsak

MEHMET AKİF'İN "MEYHANE" TABLOSU

Furkan DİLEKÇİ

Mehmet Akif'in kaleme aldığı "Meyhane" manzumesi Safahat'ın en güzel eserlerinden biridir. Hatta "Hasta", "Selma", "Seyfi Baba" derecesinde harikulade bir manzumedir. Durum böyleyken Meyhaneyi okurken pek müteessir olmamak elde değildir.

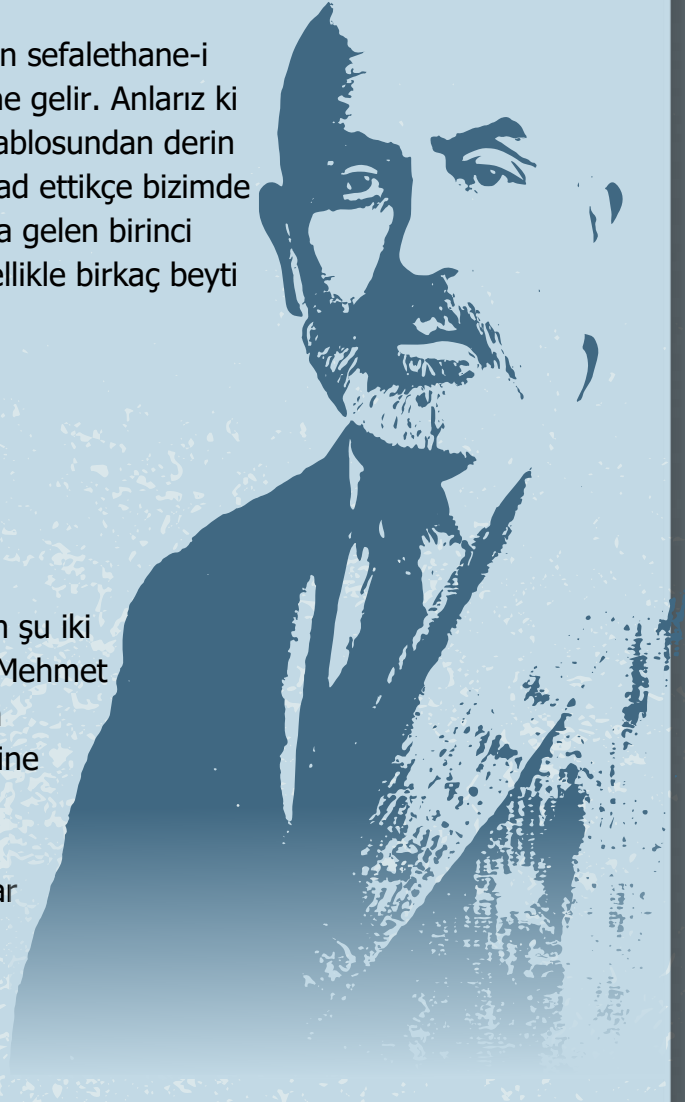
Meyhaneyi hissiyatlı bir yürekle okurken Âdemoğlu'nun sefaletthane-i sükûtu yürekler acıtan manzarası ile gözümüzün önüne gelir. Anlarız ki Mehmet Akif, meyhane âleminin hissettirdiği sefalet tablosundan derin derin ıstırap duymuştur. O duyduğu ıstırap bizlere irşad ettikçe bizimde ruhumuzdan aynı ıstırap dökülür. İki bentten meydana gelen birinci parçanın genel yapısı muazzam bir şiirden oluşur. Özellikle birkaç beyti gerçekten okunmaya değer yapıdadır.

Dökülmüş âbırûlar bâde-i pesmânde halinde!
Emel bir münkesir peymânedir saff-ı ni'âlinde!
Ne mâzi var, ne âti bak şu ayyâşın hayâlinde...
Tutup bir zehr-i âteşnâk dest-i bîmecâlinde.

İşte bu kadar canlı, böyle müessir bir şiirde yakut olan şu iki bent bir güzelliği tasvir etmekten ziyade bir feryattır. Mehmet Akif Meyhaneyi betimlemek için bu iki bendi yazmakla yetinseydi meslek itibarı olan "hakiki tasvir" nazariyesine gölge düşürmüştü olurdu. Lakin Mehmet Akif böyle yapmıyor. Meyhanelerin sefalet tablosunda hissettiği âlemi muhatap bulduğu kişilerin ruhuna iki parça yazar yazmaz derhal kendi gördüğü, hissettiği meyhane geliyor. Yani hakiki tasvire başlıyor Mehmet Akif. Meyhane manzumesi toplumdan bireye intikal eden bilhassa toplumun ahlak yapısını bozan bir ortama bakıştır. Mehmet Akif'in hakiki tasvirlerine meze değil bilakis onu meydana getirendir. Şair bir kere şiirini yüceltmeye başlamışsa onu sonuna kadar devam ettirir. Şair yükseldikçe şiir yükselir. Meyhanenin ikinci kısmı hem kişilerin halleri hem de tasvir nazarında fevkalade güzeldir.

"Dikildi karşıma bir han kılıklı meyhane"

Öncesindeki üç dizede şairin ruh halinin ve meyhane sokağının tasviri yapılmaktadır. Lakin bu mısrayla başlayan ve beş beyitte hitam bulunan tasvir öyle canlı bir tablo ki okuyanların tüylerini

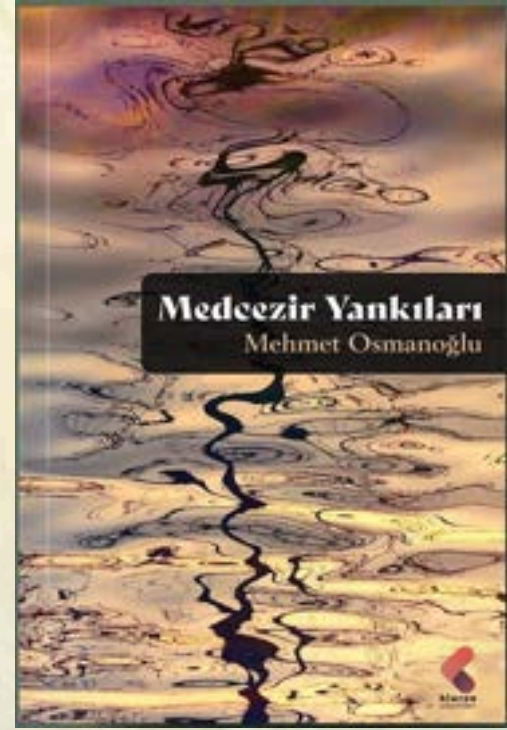
ürpertiyor. Mehmet Akif bu tabloyu en hakiki ve en mümtaz halleriyle anlatmaya girişmeden, öncesi ve sonrasıyla uyumlu renkler ile ahenkleştirmiştir. Aynı zamanda bu tabloyu resmederken elde ettiği harikulade başarıyı kendisi de takdir ediyor ki hemen konuşmalara geçiyor. Tablosundaki kişilerin aralarındaki husumeti hikâye ederek ikinci bir ruhu bereketlendirmeye geçiyor. Karşılıklı münakaşalarda eksik bir şey yok, ziyadesiyle her şey. Hatta o topluluğun yani meyhane âlemini oluşturan insanların seçkin sıfatlı konuşmalarını tamamen göstererek, o topluluğun ipsiz sapsız bir külhanbeyi takımı olduğunu her kelimesinden anlarız. Hatta “sar be yoldaşım cigara”, “onun bir dalgası olmak gerek”, “moruk kaçınıcı kadeh” gibi külhanbeyi takımına ait tabirler ve kelimeler de konuşmaların içerisine serpiştirilmiştir. Şu konuşmayı Mehmet Akif’in manzumesinde görmek mümkündür ki tasviri de oldukça güçlüdür:

Yavaş yavaş kafalar kelleler kızarmıştı
Ağız burun hele sözler bütün karışmıştı

İşte bu beyitte Mehmet Akif; meyhane âleminin üzerine tutulmuş büyüteç ile tiksilen sarhoşluğu beş on kat büyüterek nefretle bakılacak bir yer olarak cisimleştirir. Toplumsal ahlakın düzenini bozan bu gibi yerlere gerçekten güçlü tasvirleri vardır Mehmet Akif’in. Şimdi de kadını meyhaneye getiren iki üç beyitin güzel ve sözünün ölçüsü de başarılı olduğuna göre kadının seciyesine değinelim. Karşısında biçare duran, babasını arayan çocuğunun ısrarlarına dayanamayıp, gece yarıları alçak kocasını aramak için meyhaneye kadar gelmiştir. Namuslu bir kadın, evlatlarını seven bir anne için dünyada bundan daha acı bir zorunluluk olamaz. Böyle bir ıstırabın ağır yükü altında ezilen, meyhanenin, o cehennem ömrün kapısına kadar sürüklenen bir eş, bir annenin ruhundan kopacak feryat ya bir yaralı inlemedir yahut bir feryâd-ı tuğyandır. Mehmet Akif Meyhane manzumesinde bu kadını ayyaş bir adama mecbur kalmış sıfatla tasvirlemiştir. Art arda birkaç dizede ise rica ve serzeniş lisanı ile bunu iyice irdelemiştir. Bir kimseye ait olan gönül aşkı ve cazibesine tabi kılmıştır. Meyhaneye kadar getirdiği kadını, sarhoş Arif’in eşine layık bir mahalle kadınından yukarı tutmamıştır. Manzumun gidişatına ve olayın akışına göre kadını mahalle kadını olarak tasvir etmesi oldukça güçlü bir tahayyülden ibarettir.

“Herif ayıldı mı, bilmem, düşüp bayıldı kadın!”

Meyhane manzumesi en az giriş kadar başarılı bir son ile bitmektedir. Sarhoş Arif’in karısını boşaması, kadının bayılması beklenen bir neticedir. Mehmet Akif aslında bizlere yegâne bir ders anlatmıştır bu manzumede. Apaçık bir mesaj vermektedir her bir dizesi. Meyhane âlemine musallat olan ayyaşların bir gün muhakkak saadet dolu yuvalarının yıkılacağını.

Tüm kitap satış noktalarında!

YAKTI DA GİTTİ MUSTAFA IŞIK

Dilbera bir özge sevda durağı
hayali yüzüme baktı da gitti
bakışıyla yakın eder ırağı
kirpiğı canımı yaktı da gitti

Özlemi uykuma en güzel rüya
ömrümü sükûnun rengine boya
kadehin duası dilimde güya
dilim boğazıma aktı da gitti

Simsiyah saçını geceye tarar
her teli bir kılıç sinemi yarar
beni yâda salıp kendinde arar
içini dışına döktü de gitti

Gayri bana yine ağlamak düştü
sözü nihayete bağlamak düştü
açtığın yarayı dağlamak düştü
gönlüm boynunu büktü de gitti

Henüz batmaya yüz tutmuş güneşin kızıl ışıkları, taş döşeli dar sokaklarından yansıyor köhne şehrin. Birkaç kattan müteşekkil, boyasız ve birbirinin benzeri ahşap evlerin görünüşü, insanda koca şehrin tek bir kişinin elinden çıktığı hissini uyandırıyor. Lakin tek istisna, ihtişamdan uzak, ürkütücü mimarisi ile dikkat çeken yüksek duvarlarla çevrili, kubbeli kâgir binaydı. Gri ve kahverengi tonların baskın olduğu yapı, şehrin otorite merkezi olduğunu adeta haykırıyordu. Binanın girişindeki devasa sürgülü ahşap kapının her iki yanında iri cüsseli, Yunan heykeli edasıyla duran iki muhafızın, sağ ellerinde mızraklarını sol ellerinde kılıçlarını tutar halde vakur duruşları binanın korkutucu görüntüsünü tamamlıyordu. İçeriden devasa sürgülü kapı açılırken, demir bir ray üzerinde hareket eden metal tekerleğin çıkardığı kulakları tırmalayan ses bir müddet sonra kesildi. İçeri adımınızı attığınızda, altıgen mesnet sistemli mermer sütunla desteklenmiş Roma'nın Panteon tapınağını andıran yarım küre bir kubbe ve onun altında antik amfi tiyatro benzeri basamaklı seyirci sıraları ve üzerlerinde oturan onlarca insan ilk bakışta göze çarpıyordu. Etrafa göz gezdirdiğinizde binanın orta yerinde, yerden bir arşın yükseklikte, yarım ay şeklinde sahne ve bu sahnenin merkezinde koltukta oturan ve tüm dikkatleri üzerinde toplayan iri, şişman adam hemen fark ediliyordu. Aslan başı işlemeli ahşap koltuğun kolçaklarından kollarını iki yana salmış, başını geriye doğru yaslayarak üstten bakışlarıyla, tüm gücün kendinde toplandığını cümle aleme gösterir gibiydi.

- "Ne demiş eskiler: 'Müsaademe-i efkârdan, barika-i hakikat doğar.' Hadi buyurun muhteremler, meydan sizin. Dökün eteklerinizdeki taşları, dökün ki ben de anlayayım aranızda olan bu husumetin sebebi hikmetini "dedi; gür bir sesle, geniş alnında boncuk boncuk terler birikmiş iri adam. Davudi sesi önce kubbeli kâgir binanın badanasız duvarlarına bir kırbaç gibi vurdu, sonra yankılanarak kayboldu. Otoriter tavırları, ortalıkta buz gibi bir hava estiriyor; keskin bakışları ise yöneldiği istikamette tüm nesneleri adeta delip geçiyordu. Büyükçe eski İran halısının üzerinde duran birkaç adam ise hiç hayat belirtisi göstermeksizin, bilinmeyen bir büyü'nün tesirindeler gibi gözlerini iri adama kilitlemiş vaziyette duruyorlardı. Tuhaf görüntüleri altında yatan esrarlı mevcudiyetlerini ele verecek herhangi bir ifadeye rastlanılmayan yüzleri, loş ışığın altında garip bir şekilde parlıyordu. Kısa süren sessizlik, iri adamın gür sesi ile sonlandı.

- "Mesnetsiz lakırdılardan hazzetmem bilesiniz. Binaenaleyh sarf edeceğiniz her kelamı, ilmi mülahazalara dayandırarak konuşunuz. Aksi halde vaktimi heba ettiğinizden mütevellit, şakıyan dilleriniz o lahza lal edilecektir!" dedi. Loş ışık terk etmeye yüz tutmuşken, kubbeli kâgir binayı, İran halısı üzerinde duran adamlardan biri kısa bir tereddüt sonrası öne doğru bir adım atarak;

- "Efendim müsaade buyurursanız, aramızda belirlediğimiz bir sıra dahilinde mülahaza ve mütalaalarımızı arz etmek isteriz." dedi. Yanmaya başlayan meşalelerin taze aydınlığında konuşan adamın içlerinden en yaşlısı olduğu, göğüs hizasına gelen beyaz sakalından anlaşılıyordu. Sözlerini tamamladıktan sonra yüzünde fark edilebilir bir mahcubiyet ifadesi ile kafasını öne eğdi.

- "Demek ki anlaşılabildiğiniz bir mevzu buldunuz, âlâ. Lakin ehemmiyeti yok; mamafih manalı, fasılasız ve yeknesak olsun, kâfi." dedi, alnında biriken terleri ipek mendiliyle silme telaşında iken iri adam. Meşalelerden yayılan duman, orada bulunanların üzerinde oluşturduğu sis perdesi ile ortamın gizemini birkaç kat artırmıştı. Beyaz sakalı göğüs hizasındaki yaşlı adam, kendisinden beklenmeyen bir öz güvenle söze girdi:

- "Şüphe, aklın farklı bir yansımasıdır. Aklın kıymeti olan zekâ, yedi veya sekiz tezahürü ile karşımıza çıkabilir. Bu sekiz tezahürden, sadece birkaçı aynı insanda vücut bulduğunda, o insan hususi vaziyetlere hâkim bir kimliğe bürünür. Lakin şüphe, zekânın hangi tezahürüne haiz olursak olalım her akıl için elzemdir. Yalnızca ahmakların şüphesi kıymet ihtiva etmez. Zekâ ile birleşmeyen şüphe, ancak cahillerin ıstırapı olmaktan öte bir anlam ifade etmez. İlmi temeli batı dünyasında Protogoras tarafından atılan bu görüşe 'Spepticisme Relativis ' dendi.

Tabi ki aklın yolu birdir, doğunun alimleri de boş durmamış, aynı görüşü 'Reybiyye-i İzafiye ' olarak adlandırmışlar. Asırlarca ilim sahibi akıl adamlardan Descartes, Kant, Bernard Russel ve Comte gibi batı dünyasının saygın feylesoflarının birleştiği tek noktadır, şüphe. Her ne kadar onlar kadar olmasa da bendenizin bu hususa dair uzun yıllar tefekkür etmişliğim ve eserler kaleme almışlığı vardır. Bu nedenle affınıza sığınarak, konuyla alakalı pek mütevazı olamayacağım. Göreceli şüphecilik, olumlu şüphe yahut verimli şüphe olarak isimlendirebileceğimiz bu mevzuda teferruata girerek sizin ve burada bulunan akılların akıllarına saygısızlık etmek istemem. Sadece daha net anlaşılabilmesi maksadı ile birkaç cümle ile sözlerimi bağlayacağım. Nedensellikten yola çıkarak, neden sonuçtan önce olamayacağına göre, neden sorusunu iyi konumlandırarak sonucu öngörmeliyiz. Yani neden sorusunda gizli şifreyi kırdığımızda, sonucun muhtemel menfi etkilerini müspete çevirme imkânımız doğacaktır. Bize bunu sağlayabilecek sadece şüphedir" dedi. Bu sözler üzerine iri adam, kalın kaşlarını kaldırarak sağ elini seyreke, kıvrık saçları arasında gezdirirken konuşan adama boş boş bakıyordu. Birkaç saniye süren bekleyiş, iri adamın gür sesi ile sonlandı:

- "Pekâlâ, ey arif-i esrar, terkibi ve tertibi olan bu sözlerin bizim indimizde takdire şayan görülmüştür." dedi. Beyaz sakalı göğüs hizasında olan yaşlı adam; yine o sahte mahcup tavrını takınarak başını öne eğdi ve bir adım geri çekildi.

- "Haydi devam etsin, bu güzel münazara." diye gürledi iri adam. Sesi kubbeli kagir binanın çıplak duvarlarına bir şamar gibi iniyor, güçlü yankılanma orada bulunanlardaki korku hissini körüklüyordu. Zayıflıktan yanakları elmacık kemiklerine yapışmış, gür bıyık-

ları ağzını tamamen kapatan adam, sıranın sağ başından ileri doğru bir adım attı. Sol ayağıyla halının ucunu düzeltmek ister gibi bir hareket yaptıktan sonra tiz bir sesle:

- "Pir hazretleri, münasip görürseniz huzurunuzda söz almak isterim." dedi. İri adam tereddütsüz: - "Buyur. "Diye gürledi.

- "Efendim, teferruata takılıp kalınca sadedi atlıyoruz. Sonrasında büyük yanılgıların peşinden sürüklenip gidiyoruz. Filozof Ayn Rand der ki: ' Zekâ, insanın hayatta kalma aracıdır. ' Bir başka sözünde ise: ' Aklın kendine has bir ahlakı vardır. Aklın ahlakının değer ölçüsü ise insan hayatıdır. ' Buyururlar. Akiller topluluğu olarak evvela esası belirlememiz şarttır. Bu esas da bana göre hayattır. Ölü olanın kıymeti olmaz, hayatın ve hayatta olanın değeri vardır. Akıl ve zekâ sadece hayatta olabilmenin/kalabilmenin aracıdır. Hal böyle iken, bizlerin duygu boyutunda olan sıradan mevzuları münazaranın ana konusu yapmak, benim için ayrı bir elem kaynağıdır. Bahse konu akıl ve zekânın haricinde, en önemli unsur da mantıktır. ' Mantık; çelişkisi olmayan tanımlamalar sanatıdır. ' diyor, üstat. Burada bulunarak, akıl olma iddiası taşıyan zat-ı muhteremler, akıl ve zekânın çelişkileri, mantığının olmadığına dalalettir. Adınıza çok üzgünüm; şayet mantığınız olsa idi, esasın kendisinin hayat olduğunu anlardınız. Bu uğurda yapacağımız her şey normaldir. Çalmak, çırpma, hatta öldürmek gibi. Çünkü asıl erdem, hayatta kalmaktır." dedi. Bu konuşma sonrası, iri adamın tombul yüzünde memnuniyetsizlik ifadesi ile şaşkınlık hali seziliyordu. Meraklı gözlere düşünceli bir görüntü verebilmek için, sol elinin işaret parmağı ile başparmağını çenesinin altına dayadıktan sonra, diğer eli ile sol kolunun dirseğini kavrayarak durumu kurtarmaya çalıştı:

- "Ey Arif-i münevver, üslubu sert, terkibi mert bir hatiplik gösterdin; sağ olasin." dedi. Bu defa davudi sesindeki garip bir tonlama, söylediklerine kendisinin de pek inanmadığını ele veriyordu. Zayıf, gür bııklı adam, hiç de mütevazı olmayan, belli belirsiz bir gülümsemeyle bir adım geri çekilerek sıranın sağ başında yerini aldı. Kubbeli kâgir binanın gergin atmosferi, oradakileri etkisi altına almışken, halinden gayet memnun, kıpır kıpır bir adam dikkatli gözlerden kaçmıyordu. Esmer teni ile tezat oluşturan kınalı, lüle lüle saçları, çenesinin bir bölümünü kaplayan seyrek kınalı sakalı, en göze çarpan özellikleriydi. Sıranın sonundaki yerinden herkesin bir adımda kat ettiği mesafeyi, yumuşak hareketlerle ancak iki adımla alabildi. Efemine görüntüsünü, gözlerine çektiği koyu renkli, parlak sürme ile tam manası ile tamamlıyordu:

- "İlim ehli, yüce efendimiz; lütuf buyurursanız bu fakir kulunuz da bir iki kelam etmek ister." dedi. İri adam, yüzünde oluşan memnuniyetsizlik ifadesini saklamak ister gibi, önüne bakarak:

- "Tabi ki, tabi ki; buyur." Diyebildi.

- "Ulu haşmetmeap, benden önce söz alan hatipleri can kulağı ile dinledim. Onların

mütefekkir taraflarına, ilimlerine saygım sonsuz. İlaveten, söyleyebileceğim pek bir şey yok. Benim katkım sadece mevzu bahsi renklendirerek, eğlenceli bir hal alması yönünde olabilir. Madem hayat ve hayatta olmak çok kıymetli, onu korumak ve hayatta kalabilmek adına yapamayacağımız hiçbir şey yok; o halde neden zevk-i sefa içinde olmasın? Elem, keder, ıstırap ve hüznün içinde yaşamak yahut hayata bu kadar kıymet verirken, onu sıkıntılar içinde yaşamak akıllıca mıdır? Bakın, Demokritos ne diyor: ' Mutluluk duymadan yaşayanlar, budalalardır. 'Adına erdem deyin, etik deyin, fark etmez; sadece aptalların kendilerine reva gördükleri bu saçmalıkları bir an önce terk etmeli ve hayatı ona layık yaşamalıyız. Üstat Epikuros der ki: ' Gerçek erdem, hazdır. 'Madem akıl diyorsunuz, mantık diyorsunuz, işte size aklın en zevklisi, mantığın en renklisi!' dedi. Efemine görünüşlü adam, garip bir reverans hareketi yaparak, kısık sesli gülüşmeler eşliğinde yine küçük adımlarla yerine geçti. İri adam ne söyleyeceğini bilemez halde, önce elini çenesine götürdü, kollarını göğsü üzerinde birleştirdi. Derin bir nefes aldıktan sonra, gürültülü bir şekilde bıraktı:

- "Ey ehli sefa, sözlerin çok makbule geçti. Farklı açıdan bakışın bizi ziyadesiyle memnun etti." dedi. Sözlerini bir yere bağlayabilmek için saçma bir gayret içinde olduğunu fark etti ve sustu. Karşısında duran heyetin tepkisini ölçmek için göz ucuyla çevresini kontrol etti. Kendisi ile ilgili bir olumsuzluk sezinlemedi ama hatibin konuşmasından kaynaklı homurdanmalar ve aşağılayıcı bakışlar bariz bir rahatsızlığın göstergesiydi. "İyi, iyi" dedi içinden iri adam. Akabinde o bilindik sesine biraz heyecan katarak, çok istekliymiş gibi:

- "Haydi, devam etsin bu harikulade münazara." diye bağırdı. Kubbeli kagir binada, meşalelerin loş ışığı altında zor fark edilebilen siyah giyimli kısa boylu adam; diğerlerinin müstehzi bakışları altında, asker nizamıyla sertçe bir adım atarak öne çıktı.

- "Muhterem büyüğümüz, münazarayı nihayetlendirecek konuşmayı yapmak üzere huzurunuzdayım. Müsaadeniz olursa, ben de tefekkür dünyama ait tespit ve tekliflerimi arz etmek isterim." Dedi. İri adamın yüzünde o ana kadar görülmeyen büyük bir gülümseme belirdi. Gülümsemenin sebebinin münazaranın nihayetlenmesinden mi yoksa yeni konuşmacıya karşı evveliyattan kaynaklı muhabbetten mi olduğu anlaşılamadı. Kendisinden beklenmeyen bir nezaketle:

- "Rica ederim, lütfen buyurun." dedi. Kubbeli kâgir binada bulunan diğer insanların, şaşkınlık, kıskançlık gibi farklı duygu anaforsları içine sürüklendikleri hal ve hareketlerinden anlaşıyordu:

- "Hatiplerimizi dinlerken, mütemadiyen tespit edeceğiniz üzere 'hayat' ortak paydasında birleştikleridir. Kimileri ona sahip olma, kimi koruma, kimi ise renklendirme peşinde. Hal böyle iken, elbette hayatın kıymeti göz ardı edilemez. Ancak ben hatiplere dört semavi dinin ortak müjdesi sonsuz yaşamdan bahsetmek isterim. Takribi en iyi ihtimalle 70-80 yıllık kısıtlı bir müddete karşılık sonsuz ve ölçülemeyenler. Hiçbir şekilde

kaybetme korkusu, renklendirme telaşı olmadan ebedi hayatı neden tercih etmeyesiniz? Hayatı kaybetme korkusu, insanları umutsuzluktan doğan boşluğa iterek, kısıtlı akılla çözüm yolları aramaya yöneltmiştir. Tamamı ölümden kaçmanın bilinçaltı yansımalarından ibaret bu yaklaşımların neticesi akamettir. Lokman hekimin ölümsüzlük iksirinin peşine düşmektense ilahi akla kulak vermek en sağlıklısıdır. İslam Peygamberi, 'Ölmeden önce ölünüz' buyuruyorlar. Lütfen biraz ölümü hatırlayınız. Hem Sokrates de demez mi ki: ' Felsefe, ölümü tercih etmektir. ' diye. O halde nasıl ölmeden önce ölünür sualine cevap aramak gerekir. Önce terk edilmesi gereken itiyatlarımız var, sonra da itiyat haline getirmemiz gereken güzel hasletler var. Terk edilmesi gerekenlerin en başında şehvet, hırs, ihtiras ve iştah gelir. Ayrıca lükse düşkünlük, kıyafet ve takıda abartıya kaçmaktan da sakınılmalıdır. Devam edilmesi gerekenler, itiyadımız olması gerekenler ise diğerkâm olmak, halkına hizmetkâr olmak, kendi dertlerini öteleyerek başkalarının dertlerine çareler aramak. Tercihiniz sonsuz ve ölçülemeyenlerden yana ise lütfen ölmeden önce ölünüz. Belki o zaman akıl ve filozof olursunuz." dedi siyah giyimli kısa boylu adam. İri adam bu defa gerçekten düşünceli bir halde, tüm konuşulanları akıl süzgecinden geçiriyordu. Kuracağı cümleleri seçerken, bulunduğu mevkiinin ona yüklediği sorumluluktan çok, politik ve kaçamak kelimeleri tercih etmeyi yeğledi:

- "Ey ilim ehilleri, ey arif-i ademler; bir kez daha müşahede ettim ki her biriniz benim nazarımda müstesna şahsiyetlersiniz. Tefekkürlerinizin kıvılcımlarının ışığı odamızı aydınlattı. Bizi karanlıklara teslim etmeyen Efkârlarınızla, daha nice zihne bir güneş gibi doğarak ışıklarınızı yayacağınıza olan inancım tamdır. Bundan sonra tercih ve takdir akıl sahiplerininindir." dedi.

Bu köhne şehir ve kubbeli kâgir bina gerçekten var mıydı? Varsa, bu tuhaf felsefi münazara tarihin hangi bölümünde cereyan etti? Orası muamma. Fakat şurası muhakkak ki, şayet okuyorsanız, hayatınızın bir yerinde, bu garip şahsiyetlerin kendileriyle olmasa da fikirleriyle mutlaka karşılaşacaksınız.

EN MUTSUZ ÇOCUĞUN KADAR MUTLUSUNDUR

Şaban YURTCU

Annemle son telefon görüşmemiz üzerinden yaklaşık bir hafta geçmişti. Güneşli bir pazar sabahı kahvaltımı yapmış, caddeyi gören pencere kenarındaki kanepede, tenim güneşin hayat veren ışığını solurken, yavaş yavaş çayımı yudumluyordum. Kulağıma gelen bir aracın motor sesine dikkat kesilip, tül perde arkasından başımı caddeye çevirdiğimde evin önüne küçük kasası eşya yüklü bir pikabın yanaştığını gördüm. Aracın kasasından inmek üzere olan iki kişiye dikkatle baktığımda birinin benden iki yaş küçük olan kardeşim Hamdi, diğerinin de teyze oğlum Selim olduğunu fark ettim. İçimden sevinçle: "Çok şükür geldiler" diyerek heyecan ve telaşla onları karşılamaya gittim. Aracın yanına vardığımda Hamdi ve Selim kasadan, Annem, Muzaffer ve Ali abilerim de şoför mahallinden inmişlerdi. Hepsine birlikte tebessümle:

"Hoş geldiniz" deyip öncelikle annemin elini öptüm.

Annem de iki eliyle başımı kavrayıp yanaklarımdan ve gözlerimden öptü. Sonra abilerim ve kardeşlerimle de kucaklaşıp hep beraber kapıdan içeri girdik. Hâl hatır sorup biraz soluklandıktan sonra annemin eşyalarını araçtan alıp eve taşıdık. İndirilen eşyalar arasında uzun ince, ceviz kaplama, birçok raftan oluşan bir kitaplık ta vardı. Ali abim: "Şaban bu sana benden hediye" dedi. Kendisine, gerçekten böyle bir kitaplığa ihtiyacım olduğunu söyleyip, teşekkür ettim. Yol yorgunu ve karınlarının aç olduğunu düşünerek:

"Annem, ben kahvaltılık bir şeyler hazırlayayım.

Bu arada sizler de biraz dinlenirsiniz" dedim.

Muzaffer abim: "Şaban valla hiç zahmet etme, karnımız aç değil, yolda bir şeyler yedik. Sen sadece bir çay koy yeter. Şu sıralar bizim işler açıldı. Yoğun bir iş talebi var. Eşrefli köyündeki caminin kalorifer işini bir an önce bitirip İzmir'e dönmeliyiz. İnşallah başka bir zaman çoluk çocuk hep beraber gelip, bu durumu telafi ederiz" dedi.

Annem de: "Öyle şey olur mu? En azından bir şeyler yiyin de öyle gidin. Allah ne verdiyse şimdi hazırlar sofraya koyarız" dedi. Annem beni çay hazırlamam için mutfığa gönderdi. Mutfak tezgâhı üzerindeki küçük tüpe çaydanlığı koyup suyunu ilave ettikten sonra altını açtım. O anda buzdolabında ne varsa peynir, zeytin, reçel, helva, domates, salatalık, biber vb. bir tepsiye koyup salona götürdüm. Salona geldiğimde annem kare desenli sofra bezini yere sermiş, yuvarlak ahşap yer sofrasını da ortasına yerleştir-

mişti. Bir taraftan da evden getirmiş olduğu alüminyum tencerelerdeki zeytinyağlı lahana sarmasını, ıspanaklı burma böreğini, elmalı keki ve turşuyu tabaklara boşaltmakla meşguldü. Elimdeki tepsiyi yere bırakıp çay için mutfığa döndüğümde çayın suyu fokurdamaktaydı. Tüpün altını kısip porselen demliğe hoş kokulu çayı demledim. Yaklaşık yirmi dakika sonra demini alan çayı küçük tüple beraber sofraya getirdim. Suyu soğumasın diye tüpün altını en kısık seviyede açtım. Bu arada annem sofrayı birbirinden lezzetli nimetlerle donatmıştı. Hep beraber sofraya bağdaş kurup, bardaklarda buğulanan mis kokulu çayı yudumlayarak karınlarımızı doyurduk. Herkes çayın tadını ve kokusunu beğenmişti. Bu arada sırtını kanepeye dayayıp, bacaklarını üst üste uzatarak, bardağındaki çayı ışığa tutup rengine bakan Ali abim: "Şaban çaydaki bu lezzetin sırrı nedir? Valla yengenler de çay yapıyor ama ben böyle lezzetlisini görmedim. Hele dükkânda çaycıların getirdiği zift gibi bir şey. Sen nasıl demledin. Anlatsan da biz de öğrensek" dedi. Ben de: "Abi bu demleme usulünü üniversiteye gitmeden önce Kazım abimle evin üstünde çağ ocağı çalıştırırken dolmuş şoförü Abdullah abiden dinlemiştim. O çay yapılışını, püf noktalarını şöyle anlatmıştı: "Öncelikle çay yapmayı küçümsemeyeceksiniz, onu en iyi yapmak için gönlünüzü, kalbinizi vereceksiniz. İkinci olarak besmeleyle başlayacaksınız. Besmeleyle başlamak inşallah çayımıza bereket ve lezzet verecektir. Üçüncü olarak çaydanlığın içinin hafif kireçli olması çaya tat ve lezzet verir. Eğer çaydanlığın içinde çok kireç tabakası varsa bu çayı acıtır, onun için mutlaka temizlenmelidir. Dördüncüsü çay için kullanılacak su, temiz, berrak ve içimi hoş olmalıdır. Beşincisi mümkünse porselen demlik kullanılmalıdır. Porselen demlik toprak alaşımli olduğu için çayın lezzetini arttırır. Altıncısı çay suyu kaynamaya başladığında üç dakikada kısık ateşte kaynatılmasına devam edilmeli ve altı kapatılıp durulması için bir dakika beklenmelidir. Durulmuş çay suyu porselen demliğe yaklaşık yirmi beş santim yüksekten dökülmelidir. Nedenine gelince; çay suyu kaynatıldığında içindeki oksijen oldukça azalır. Oksijenin azalması sudaki lezzeti yok eder. Suyun tekrar oksijenlenmesi için havayla temas etmesi sağlanır. Yedincisi demlikteki suyun üzerine, demlik orta boy ise dört yemek kaşığı çay homojen bir şekilde yayılır ve kapağı kapatılarak yirmi dakika demlemeye bırakılır. Son olarak önemli bir nokta da fokurdayan çaydanlığın üzerinde demliğin bırakılmamasıdır. Bırakılırsa demlikteki çay yanabilir ve çayın tadı acır. Onun için demlenen çay bir an önce tüketilmeli, tüketim süresi yarım saati geçmemelidir" İşte böyle abi, ben de mümkün olduğunca çayı böyle demlemeye çalışıyorum. Anlattıklarım üzerine Ali abim: "Demek çay işi öyle basit bir şey değil, oldukça emek istiyormuş Şaban" dedi. Bu arada Muzaffer abim yerinden doğrularak ayağa kalktı ve: "Haydin gençler, yolcu yolunda gerek, bir an önce şu işi halledelim. Ana, bize müsaade, hakkını helal et!" dedi. Bana yönelerek de: "Şaban, anama iyi bak, anam sana emanet, bir ihtiyacınız olursa hiç çekinmeden arayın" dedi. Karacaoğlan'ın dediği gibi; Üç derdim var birbirinden ayrılmaz/ Bir ayrılık, bir yoksulluk, bir ölüm. Evet ayrılık vakti gelmişti. Herkes ayakta, sırayla annemin elini öpüyor, sarılıyor ve sonra da benimle kucaklaşıp vedalaşıyordu. Anneme baktığımda güzel yüzü ağlamaklı bir hal almış, gözpınarlarında yaşlar titreyiyor, ağlamamak için kendini zor tutuyordu. Özellikle kardeşim Hamdi'yle vedalaşırken hıçkıra hıçkıra gözünden yaşlar dökmeye başladı. Annemin ağlaması karşısında içim garip bir şekilde burkuldu. Bu sefer çatallanan ses ve dolan gözler benimkiler olmuştu. Annem uzun bir süre Hamdi'yi bağrına bastı. Ondaki ayrı kalmak acısı adeta bulutsuz ve karanlık bir gök gibi üzerine çökmüştü. Nasıl çökmesin ki; Abilerim evli barklı, çoluk çocuk sahibiydiler, ben ise yıllarca başka bir diyarda üniversite okuduğum için annem benden ayrı kalmaya alışmıştı. Hamdi öyle değildi. En küçüğümüz, en acimizdi. Bakıma en muhtaç olanımız-

dı. Yıllar önce babamız vefat ettiği için Annem İzmir’de ki evimizde Hamdi’yle yaşıyordu. Her gün işten gelirken Hamdi’nin yolunu gözler, onun yemeğini hazırlar, elbiselerini yıkar, her şeyiyle ilgilenirdi. Şimdi Hamdi onsuz tek başına ne yapacaktı. Gerçi Kazım abimin hanımı Sevim yengem her şeyiyle ilgilenecekti. Evet annem ne kadar benim yanımda olsa da gözü ve gönlü hep geride Hamdi’de kalacaktı. Ezgi Kılıç’ın bir eserinde ifade ettiği gibi: “Geride kalmak ne kadar zorsa bazen, bazı gidişler kat kat daha zordu... Çünkü bazen istemeyerek gidersin. Öyle gitmeler vardır ki tüm eşyalarını bir bavula sığdırırsın da bir tek yüreğini alamazsın yanına. Çünkü o kalp bedenine sığmaz, geride bırakmaya çalıştığın yere aittir. Sen gidersin; gözün, gönlün geride kalır...” Evet annemin de gözü gönlü geride kalmıştı. Yanımda beni evlendirene kadar duracak ve ilk fırsatta Hamdi’sine kavuşacaktı. Ana yüreği işte. Jojo Moyes ‘Bir Artı Bir’ isimli romanında: “Ancak en mutsuz çocuğun kadar mutlusundur” diyordu. Annemin ızdırabı Hamdi’sini mutlu ettiği an denecekti. Abilerim araca binip giderken cam kenarına oturan Hamdi hüzünle anneme ve bana el sallıyor, Annem de Hamdi’nin gözlerine baktıkça bakıyor, adeta onu bir daha göremeyecekmiş gibi, bütün suretini bir daha çıkmamacasına gözbebeklerine nakşediyordu.

DAĞLAR TÜRKÜ SÖYLEYİNCE SATILMIŞ ŞEN

Bozkırı dolanır telaş,
Bir ürperiş başlar önce.
Şafak söker yavaş yavaş,
Dağlar türkü söyleyince.

Tenhada çaylar bulanır,
Karşı yaylayı dolanır.
Rüzgar rüzgara ulanır,
Dağlar türkü söyleyince.

Merhamet zulmeti boğar,
Alem bir yüreğe sığar.
Bir yerlere yağmur yağar,
Dağlar türkü söyleyince.

Kuytu izbe doruk olur,
Gün ayakta çarık olur.
Kör kötürüm yörük olur,
Dağlar türkü söyleyince.

Mor ufuklar başlar cenge,
Gökler girer renkten renge.
Ferhat yapışır külünge,
Dağlar türkü söyleyince.

Cemreye erişir içler,
Çiçeklenir patlar uçlar.
Tennure giyer ağaçlar,
Dağlar türkü söyleyince.

Öteden ah eder aşık,
Mazgaldan süzülür ılık.
Apansız aşılır eşik,
Dağlar türkü söyleyince.

İnsan, hicran yurdunda bir yolcu olarak doğar. İlk nefesini aldığı anda henüz hiçbir şeyin farkında değildir. İlk bakış, ilk adım... Hepsi, büyük bir yolculuğun içinde zamanla anlam kazanır. Bu yolculukta hayatı anlamlandırmak, önce kendini tanımakla başlar. Kendini tanımanın ilk adımı ise, içsel bir sessizliğe çekilip, kalbinin derinliklerinde neyin yankılandığını duymaktır. Çünkü insan, dış dünyayı tanımadan önce, içindeki evreni keşfetmelidir. Ardından çevreyi, sonra büyük hakikatleri idrak etmek gelir. Ancak insanın en çok tanınması gereken, Rabbini tanımadır. İşte o fark edişle birlikte, bu âlemde bir yolcu olduğunu ve nihayetinde öz yurduna varacağını anlarsın. Hicran yurdunda bir yolcusun...

Fakat çoğu insan bu yolculuğun farkında olmadan yaşar. Sabahları telaşla uyanır, akşamları yorgun düşer; gündelik koşuşturma içinde öz yurdundan uzaklaştığını unuttur. Peki ya sen? Hiç durup gökyüzüne baktın mı? Rüzgârın fısıltısında bir mesaj aradın mı? Bir çiçeğin açılışındaki inceliğe şahit olup hayret ettin mi? Bir sabah namazından sonra gökyüzünün aydınlanışını izleyip ruhundaki ferahlığı hissettin mi? Eğer bir an olsun bunları hissettiysen bilmelisin ki, düştüğümüz hicran yurdu aslında vuslata giden bir duraktır. Belki de her günkü telaşın arasında, bir an durup bu küçük mucizeleri görmek için gözlerini açman gerekti-zamanlardır.

Hayat, insana her gün yeni bir sabah ve yeni bir uyanış sunar. Ancak bazı uyanışlar yalnızca gözle değil, kalple gerçekleşir.

Hayat, insana her gün yeni bir sabah ve yeni bir uyanışı sunar. Ancak bazı uyanışlar yalnızca gözle değil, kalple gerçekleşir. Bir gün gelir, insan yalnızca görünen âlemde değil, görünmeyeni de idrak etmeye başlar. İşte asıl farkındalık budur. Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî'nin şu sözü, bu hakikati ne güzel anlatır:

"Sen düşünceden ibaretsin, geri kalan et ve kemiksin. Gül düşünürsen gülistan olursun, diken düşünürsen dikenlik."

İnsan neyi fark ederse, hayatı da ona göre anlam kazanır. Sadece duyular âlemini görenler için dünya, ilk nefes ile son nefes arasındaki bir yolculuktan ibarettir. Ama ruhunun derinliklerinde hakikati arayanlar için, bu dünya vuslat yolunda bir imtihandır. Bir yaprağın düşüşündeki hikmeti, denizin dalgalarındaki ahengi, bir çocuğun masum gülüşündeki sevgiyi idrak edebilenler, öz yurdundan düştüğünü ve bu dünyada sadece misafir olduğunu anlar. İşte bu misafirlikte, bedeni ruhtan ayırmadan hakikat yolculuğuna çıkmak en büyük meselelerden biridir. Bunu fark ettiğinde, her anını bir hazine gibi görürsün; her adımın, vuslata doğru atılan bir adım olduğunu bilirsin.

Cahit Zarifoğlu'nun şu sözü bu meseleyi derinlemesine anlatır:

“İnsanın en büyük meselesi kendini bilmektir. Kendini bilen, Rabbini bilir. Kendini bilmeyen, hakikate kördür.”

Ancak kendini bilmek, sadece bir bilgiye sahip olmak değildir. Gerçekten kendini bilen kişi, idrak ettiği hakikatin ruhunun derinliklerine nasıl işlediğini fark eder. Kalp ile nazar ettiğinde, gözler gerçek anlamda açılır. Şairin dediği gibi:

“Bir ben vardır bende, benden içeri.”

İşte bu “benden içeri” olan ben, hakikati arayan, O’na varmak için yola çıkan yolcudur. O yolculuk, bazen bir gecede, yıldızların arasındaki sonsuzluğu izlerken, bazen de sabah kuşların cıvıltısıyla uyanırken başlar. İçindeki sese kulak vermek, her anı bir fırsat olarak görmek ve her adımda O’na yaklaşmak en büyük hakikattir.

Hasret yolculuğunun farkında olarak yaşayanlar, öz yurduna kavuşmanın sevinciyle dolu olacaklardır. Gurbet yurduna dalıp unutmamak ve gerçek yolculuğun farkına varmak için bazen bir an durup düşünmek gerekir. Belki bir gece gökyüzüne bakıp yıldızların arasındaki sonsuzluğu izlemek, bir sabah kuşların cıvıltısıyla uyanıp hayatın melodisini duymak gerekir. Çünkü her yolculuk, aslında bir dönüş yoludur... Ve belki de şimdi, içindeki sesi dinleme ve kalbinin çağrısına kulak verme vaktidir. Yol açık, vuslat yakın...

işçinin ve emekçinin bereketli ekmek tarlası, geçimine adımını sürüdüğü ömür değirmeni, hayat kavgasındaki meşgale meydanı; küçük sanayi bölgesi. Seksenlerin ortalarında, Âdem ustanın mobilya atölyesi. İki mobilya ustası; Kayserili Şaban usta ile Erzurum'un Kürtlerinden Mehmet usta. İki ahşap doğrama ve ahşap oyma ustası; Kaya usta ile Şenol usta. Ve iki küçük çırak, ben ve gariban Memet. Evlere satılmak üzere tasarlanan, özel bir mobilya dükkânına aynalı ahşap büfe imalatı yapıyoruz.

Haftanın altı günü çalışıyoruz. Cumartesi günü çalışmanın son günü, öğleden sonra ise haftalık ücretlerin verilmesinden sonra işi paydos ediyoruz. Bir tek pazar günümüz var ki onda da keyfimize bakıyoruz desem yalan olur bir çırak olarak. Pazar günü de Bünyan garajına gidip ayakkabı boyuyorum ve bir köy arabasını yıkayıp oradan da ücret alıyorum. Öyle dolgun, gözümüzü ve gönlümüzü doyuran bir ücretimiz yok maalesef. Sık sık zoraki bir geçimlik parası bizim için ama başkaca da bir çaremiz yok. Sanayideki koca ustalar bile dolgun haftalık bir ücret alamıyor.

Neyse, benim mesai arkadaşım çırak Memet. Yetim desem, yetim değil; öksüz desem öksüz değil. Lakin ondan da daha kötü bir durumu var ki dayanması kolay olan bir hayat hikâyesi hiç değil. Babası ve annesi Avrupa'da; Almanya'da. Kendisi de bir yakınının yanında kalıyor; bir sığıntı, yanaşma ve bir besleme, evlatlık gibi yaşamını sürdürüyor. Ne zaman işe gelse, öyle efkârlı bir hali var ki yüzüne her baktığımda benim de efkârım artıyor; o çocuksu duygularla ve samimi hislerle. Memet, öyle garip ki kendi güçsüz ve cılız halim bile bana çok kuvvetli geliyor.

Çok iyi anlaşıyoruz Memet'le. En yakın arkadaşım, en yakın sırdaşım ama bu birliktelik çok süreceğe de benzemiyor. Memet ha bire babasına ve annesine, Almanya'ya mektup yazıyor. Yaşadığı durumları bir bir izah ediyor ama gelen cevaplardan anlaşılan o ki pek umut vadeden bir durum yok henüz ortada. İşe her geldiğinde hüzünlü bir hali var, kara kara düşünüyor. O çocuk halimle ne kadar moral versem de sadece o günü kurtarıyor. Benim tuzum kuru tabii ki. Sanayi gibi zor bir alanda çalışsam da annemle babamın yanımdayım ve kardeşlerimle beraber yaşamaktayım. Bu bile başlı başına büyük bir nimet.

Öğle arasında, yemek yemek için Âdem ustanın verdiği harçlık ile köşedeki ciğerci tezgâhının yanında bitiyoruz Memet'le. Ekmek arası, tantuni benzeri harika bir karışım ki ne zaman ekmek arası ciğer yesek, tadı damağımızdan gün boyu gitmiyor. Ekmek arası ciğerin yanına içecek alacak bir paramız yok maalesef. Olsun, bu bile bizim için mükellef bir yemek. Bu bir günlük ziyafet bize bir hafta yetiyor. Her gün domates, salatalık; peynir ekmek yemekten iyidir en azından.

Cuma günleri, cuma namazına da gidiyoruz atölye olarak. Dönüşte de toplu olarak mükemmel bir menemen yiyoruz. Yemekten sonra Memet ile beraber arka tarafta, arada bir kaçamak yapıp birer sigara tüttürüyoruz. Bundan dolayı, Kürt Mehmet ustadan sıra dayağı yiyoruz ikimiz de. Garip olan şu ki Mehmet usta da sigara içiyor ama bize sigara hususunda nasihat çekiyor. Tabii ki bu durum bize hiç mi hiç tesir etmiyor. Çünkü söylediğini kendisi de uygulamıyor ama şu da bir gerçek ki Mehmet usta dürüst ve merhametli bir adam.

Elimize değnek ile vururken, yavaşça vuruyor. "Bakın oğlum." dedi, "Biz de içiyoruz ve yanlış da yapıyoruz biliyorum ama bu yanlışta siz de düşmeyin. İsterim ki hiçbir kimse sigara içmesin, hele hele bu yaşlarda. Yaşınız çok küçük, bazı şeylerin henüz farkında bile değilsiniz. Bir ustanız ve bir büyüğünüz olarak sizi sadece ikaz ediyorum. Ne olur bana kızmayın, bana gücenmeyin ve sizi sevdiğimizi de bilin." diyerek konuşmasını bitiriyor. Biz de ustanın bu samimi ve bu gönülden konuşmasını uslu bir çocuk gibi dinliyoruz. Kendisini iyi tanıdığımız ve bildiğimiz için kızsak dahi çok gücenmiyoruz kendisine.

Ustalar, büfe ölçülerine göre testere makinasında sunta (suni tahta) kesiyor, karşısında da diğer bir usta, kesilen suntaları alıp itinayla kenara diziyo. Bu işlemten sonra, kesilen sunta ölçülerine göre desen desen ahşap kaplamalar hazırlanıyor suntaların üzerine yapılacak pres işlemi için. Ertesi gün de pres işlemi için başka bir dükkana yolculuk başlıyor. Bu işe yönelik hazırlanmış büyük pres makinalarında, suntalar önce yapışkan bir tutkal ile tutkallanıp, öncesinden hazırlanmış olan muhtelif desenlerdeki kaplamalar suntaların üzerine konulup o devasa makina

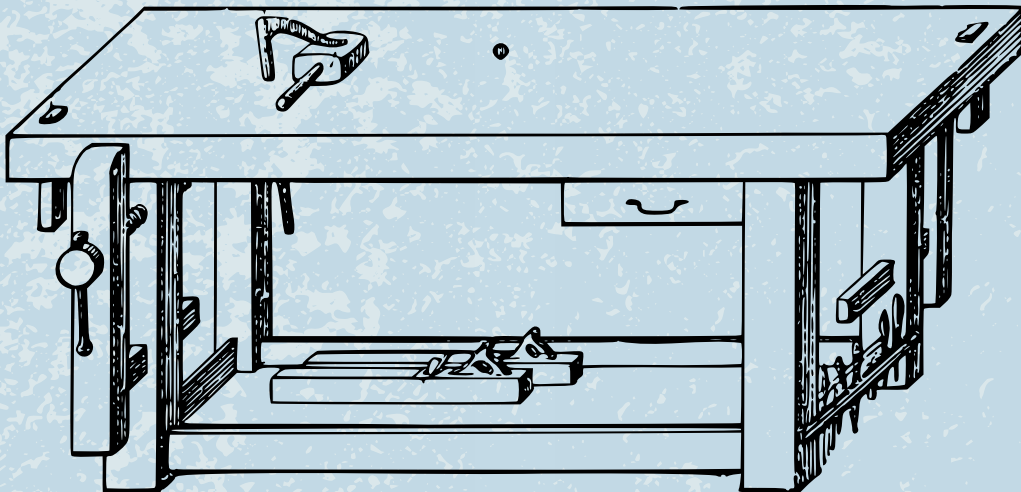
yerleştiriliyor. Tonlarca ağırlık basan bu pres makinalarının hem sıcaklığı hem de tutkal kokusu, alışkın olmayan beni ve Memet'i sarhoş ediyor adeta. İşimiz dört beş saat sonra bitiyor ve tekrar atölyemize dönüyoruz.

Bu sefer de sunta kenarlarındaki kaplama fazlalıklarını düzeltmek için, uzun ağaç törpüleri ile sunta kenarlarını tıraşlama işlemi yapıyoruz. Her işlemin bir sırası var ki hepsi de ayrı bir özen ve ustalık istiyor. Bundan sonra, suntaların kenarı tekrar makinadan geçirilecek tertemiz ve düzgün bir hale getiriliyor. Suntaların kenarına göre hazırlanmış olan gürgen ağacından imal masifler suntayla birleştiriliyor. Sonra da vernik işlemine hazır bir duruma getiriliyor. İşte o aşamayı, ustabaşı ve patron olan Âdem usta, ben ve Memet üçümüz beraberce yapıyoruz.

İki büyük atölyemiz var. Birinde makinalar (testere, şerit, planya, freze, yatay ve düşey matkap) ve taç dediğimiz büfe başlıklarının ahşap oyma faaliyetleri yapılıyor. Diğerinde ise hem Âdem ustanın bürosu hem büfelerin monte edilen bölümü hem de vernik ve cila işlemlerinin yapıldığı alanımız var. Bu son bölüm diğerine göre biraz sakin bir mekân. Memet ile genelde burada muhabbet ediyoruz, fırsat bulduğumuzda.

Yine normal mesai günlerinden bir gündü. Ustalar, ikimizi de suntalara vernik çekmek için öbür tarafa gönderdi. Sıcak yaz mevsimi, bir öğleden sonrasıydı. Herkes yoğun bir şekilde öbür tarafta çalışırken, Memet ve ben, ikimiz, ahşap vernik tenekesini açarak o gün için hazırlık yaptık. Kimsenin de olmamasını iyi bir fırsat bilerek karşılıklı oturup birer sigara yaktık ve dertleşmeye başladık. Memet, bana hissettirmese de sanki o gün daha bir efkârlı ve daha bir düşünceli bir hali vardı.

Hazırlamış olduğumuz ahşap verniği ikiye bölerek, bir teneke Memet'in yanına, bir teneke de benim yanıma koyarak işimize başladık. Yarım saati geçmemişti ki kendimi garip hissetmeye başladım. Memet'e baktım, o da aşağı yukarı benim garip halime benziyordu. Memet'e dönerek, "Memet nasılsın, iyi misin?" "Ben kendimi hiç normal hissetmiyorum, başım acayip bir şekilde dönüyor, ayağım sanki yere değmiyor, havada yürüyor gibiyim" dedim. Memet'in durumuna baktım, onun da benden kalır bir yanı yoktu. İkimiz de suntalara vernik sürüyoruz, dolayısıyla bir ileri bir geri gidip geliyoruz lakin havada uçuyoruz adeta.

Bu durum ne kadar sürdü hiç farkında değiliz. Kimse de uğramıyor ki halimizi görsün de bir tedbir alsın ama ne gelen var ne de soran. Biraz zaman geçti geçmedi ki Memet aniden atölyenin büyük ve geniş penceresine doğru yürümeye başladı. Gayriihtiyari ben de onu izliyordum. Derken, Memet, pencere kanadını açtı ve pencerenin mozaik denizliğine doğru adımını atmaya ve kendini yukarıya doğru çekmeye başladı. Ben de kendimde değildim ama niyetinin aşağıya atlamak olduğunu sezdim.

Zar zor ve bütün bir gayretimle ona doğru yöneldim. Zayıf ve cılız bedenimle Memet'e öyle bir sarıldım ki güç bela onu tekrar aşağıya, yere indirmeyi başardım. Bunu nasıl hallettim, hâlâ anlamış değilim. İkimiz de mecalsiz yan yana yere oturduk. Yere oturur oturmaz, Memet, hüngür hüngür ağlamaya başladı. Çok mu çok yalnız olduğunu, artık yaşamak dahi istemediğini, annesiyle babasının kendisini hiç aramadığını ve benzeri bir sürü derdini sıkıntısını bir bir anlattı durdu. Hem ağladı, hem anlattı. Yaklaşık bu durum yarım saat kadar sürdü. Pencerenin de açık olması sebebiyle, ikimiz de bir müddet sonra yavaş yavaş kendimize geldik.

Yine hiç kimse ortalıkta görünmüyordu. Cebime gizlediğim iki çöp sigarayı çıkardım. Birini yaktım Memet'e verdim, diğerini de ben içtim. Biraz vakit geçince, o sarhoşluk hali yavaş yavaş geçti ve biz de kendimize geldik nihayetinde. Sonra da gidip iki bardak çay aldım ve karşılıklı sohbet ederek içtik. Memet bayağı rahatlamış ve kendine gelmişti. Ben ise Memet'in bu durumunu bildiğim halde o kadar üzüldüm ki bu halimi pek hissettirmedim ona.

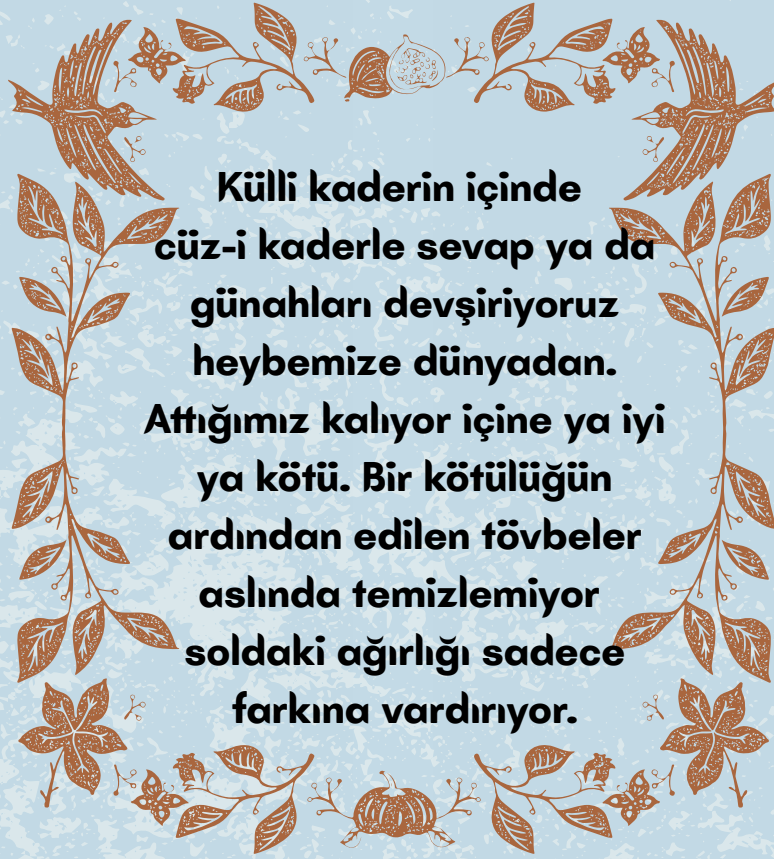
Ertesi gün oldu ve arkadaşım çırak Memet işe gelmedi. Dünkü olan hadiseyi de hiç kimseye anlatamadım. Gariban Memet'e, benim garip çırak arkadaşına ne oldu ne bitti hiç mi hiç haber alamadım. Nerede kaldığını, nerede yaşadığını, ne olduğunu, soyadını bile bilmiyordum Memet'in. Kaldığı yeri bilsem, gidip arayıp soracağım ama başvuracağım hiçbir adresi ve hiçbir mekânı yok maalesef. Küçük bir çocuk olarak bu detayları nasıl bilebilirdim ki veya o çocuk aklıyla nasıl hesap edebilirdim ki bu da ayrı bir husus. Velhasıl, ne zaman Memet aklıma gelse, içimin ta derin bir yerlerinden bir parça kopar ve beni perişan eder.

Bu sanayi bölgelerinde ve diğer benzeri birçok iş yerinde, öyle zalim bir çark, öyle gaddar bir sistem, düzen var ki bu insafsız dişlilerin arasında, sayısız işçinin, sayısız garibanın, sayısız emekçinin hiç dinmeyen bir feryadı ve hiç kesilmeyen derin bir çığlığı gizlidir.

Sağır kulaklar, lâl diller, âmâ gözler; suskun gönüller, çürümüş vicdanlar, duyarsız yürekler; dilsiz ve dilli şeytani fitratlar her yerde karşımızda. En kötüsü de ahraz ve duyarsız bir toplum var memleketimizde. Acı olan bir gerçek de şu ki, ülkemizde, insani çalışma şartları bile hâlâ yerli yerine oturmuş değildir maalesef.

Gözlerimi açıyorum yeni bir güne. Bir sabahın sarhoşluğuyla akıl melekelerini çalıştırıyor gün ışığı. Her gün aslında insana lütfedilmiş yeni bir ikram değil midir zaman sofrasından? Her nefeste şükretsek yine aciziz, yine yine..

Dünden ektiğimiz bahçelerin çiçek açmasını bekliyoruz ömür denen tarlanın yarınlarında. İyilikler iyilerde normal, kötülerde hep anormal seyrine devam ederken. Gülümsemeyi dahi ganimet olarak ele alan bir dinin mensubuyuz hamdolsun. Ama ne kadar bilincindeyiz sırat-ı müstakîmin ve o yolun devamında ki sırat köprüsünün bilmiyorum.

Evet, bir hayat var elimizde ve bu hayatın sonlanacağı, inanan ve inanmayan herkesin ittifak ettiği tek şey. Yürüyoruz zamanın daha asla gelmeyecek olan saliseleri içerisinden. Saatler dursa da, uyusak bayılsak da, ışık hızıyla, belki daha hızlı sona yaklaşıyoruz. Vesilelerle tutunuyoruz dünya denen koca mekâna ve yine vesilelerle göçüp gidiyoruz o muallâk sonsuza.

Yolumuzun doğruluğu, adımlarımız doğru olursa ancak anlam kazanıyor. Yolun eğri olması halinde ise de adımlarımızın doğruluğu bir anlam ifade etmiyor maalesef. Bu yüzden olsa gerek iman etmeyenlerin güzel amellerinin boşa çıkması, bu yüzden olsa gerek.

Yağmur yağıyor dışarda, mevsim ilkbahar. İlkbaharın yaza, yazın sonbahara, sonbaharın kışa köprü olduğu gibi dün bugüne, bugün yarına ve nihayetinde yarın sonsuza gebe. Kıldan ince kılıçtan keskin düşüncelere tutunuyor aklım. Düşünüyorum; her maddenin bir manası, her mananın bir maddesi olduğuna göre sırat denen o köprü acaba burada mı?

Amellerimizin en ince ayrıntısına kadar kayıt altında tutulduğu defterleri nasıl ki bu beşeri gözlerle görmüyorsak acaba bu gözler, buradaki köprüyü de idrakte aciz mi? Külli kaderin içinde cüz-i kaderle sevap ya da günahları devşiriyoruz heybemize dünyadan. Attığımız kalıyor içine ya iyi ya kötü. Bir kötülüğün ardından edilen tövbeler aslında temizlemiyor soldaki ağırlığı sadece farkına vandırıyor. Nitekim Resul-u Ekrem bir kötülüğün ardından hemen iyilik yapmamızı istiyor ki heybenin sol yanı ağır basmasın.

İnsanların ellerinden tutup onlara yardım etmek varken neden bazı insanlar, insanları şu kâfir, bu cehennemlik diye damgalayıp mutlu oluyor anlayamadığım yegâne konudur. Allah'ın cenneti dar mı o kadar? Başkasını cehenneme koymak ya da onu öyle afişe etmek size ne kazandıracak diye sormak istiyorum? Din zaten iyiliği emredip kötülükten sakındırmak değil midir? Din nasihat değil midir? Bir Müslüman, bir insanın hatta hayvanın hatta ve hatta bitkinin zarar görmesiyle mutlu oluyorsa imanını yoklasın. "Bana ne oluyor da bazılarını şöyle şöyle yaparken görüyorum" diyen, direk insanlara o insanı hedef göstermeyen, uyardığı insanın kalbini incitmeyen bir öndere tabi olmak muhakkak bunu gerektirir, gerektirmeli. İnsan insanın köprüsüdür insanlık dairesinde, İnsan insana uçurum olmamalı.

"Ne olmuş da bu kitaba küçük büyük her şeyi yazmış" diyeceğimiz vakit, küçük de büyük de hep sağda olsun va adımlarımızı attığımız buradaki köprüden orada düşmeden, emeklemeden jet hızıyla geçelim inşaallah. Ömrünüz ve ömrümüz hayr ile nihayetlensin sonrası zaten Allah-u Alem, vesselam...

SEN VARSIN MEHMET OSMANOĞLU

Abdurrahim Karakoç

Gönül tezgahında şiir dokudum
İplik iplik nakışında sen varsın
Aşk yolunun kanunu okudum
Madde madde yokuşunda sen varsın

Fikir vadisinden bir ırmak geçer
Eğilir serviler suyundan içer
Bağrında ay doğar zambaklar açar
Sessiz sessiz akışında sen varsın

Öz suyunun hayat denen şişenin
Nedenisin keder ile neşenin
Sevda cephesinde şehit düşenin
Donuk donuk bakışında sen varsın

Hep senin renginde görünür bahar
Yaprakta yeşilin gülde kokun var
Yama yama kalbimdeki yaralar
Sıra sıra dikişinde sen varsın

Gidip de yorulma çok uzaklara
Sen-seni gel benim içimde ara...
Umut güneşimin mor bulutlara
Girip girip çıkışında sen varsın

.....

Abdurrahim Karakoç'un SEN VARSIN
şiirine nazire ve şahsına ithafen

Geçerken uğradım şiir şehrine
Düzlüğünde yokuşunda sen varsın
Tezgahında ince ince dokunan
İlmek ilmek nakışında sen varsın

Zirvesine kurulmuşsun son çağın
Göz kamaştırıyor tahtın otağın
Fikir vadisinden geçen ırmağın
Coşku ile akışında sen varsın

Bir vahasin ortasında çöllerin
Ilgıt ılgıt müjde eser yellerin
Elvan elvan çiçeklerin güllerin
Burcu burcu kokuşunda sen varsın

Şiirdeki hikmet denen boyutun
Sahibisin isyan eden sükutun
Kanatları umut yüklü bulutun
Yağmurunu döküşünde sen varsın

Sen gittin dolmadı boşluğun yerin
Yüreklerden silinmedi izlerin
Sokak sokak, köşe köşe bu şehrin
Girişinde çıkışında sen varsın

Adresini bulmak hiç kolay olmadı burasının. Hiçbir rota da yolu göstermiyordu. Ama zor da olsa vardım sonunda. Yalnızlıktan yapıma ahşap masalardan birine geçtim.

Baştan çok acılı bir imkânsız aşklar çorbası aldım. Ardından bol sirkeli bir hayal kırıklığı mevsimi salatası söyledim kendime. Ara sıcak olarak da kekikli sonu hüznü budu köfte. Şefim, dedim sonra "Izgaralardan neler var önerebileceğin?" Şöyle bir süzdü beni garson. Yaşlı ve oldukça tecrübeli gibiydi, sesi kekremesi ve tanıdıktı sanki: "Karşılıksız aşk kavurmamız meşhurdur efendim." dedi. "Kanlı ve şehvetli bir biftek de önerebilirim." Dediklerini yaptım yaşlı garsonun. Afiyetle yedim getirdiklerini.

Tatlıya geçtim sonra. Ağzıma çalınan bir parça bal geldi büyük bir tabakta. Üstünde intikam, kin ve fındık parçaları vardı. Dudaklarıma çaldım ve bir anda emdim usulca.

Yüreğimin en diplerinde kalmış yemek artıklarını temizlemek için ucu gece mavisi bir ateşle yakılmış sivri bir kürdan kullandım kanata kanata...

Yenilen içilen onca şeyin ağzıma çalınan bir parça balın uğruna değip değmediğini düşünürken bilge şef hesabı getirdi.

Üstü vişne altı kapkara renkte kalp şeklinde küçük bir kaptaki hesap yazılıydı. Daha doğrusu ben öyle sandım. Bakır kabın her iki ucundan usulca tutup kaldırdım. Kabın içi bomboştı. Neler olduğunu anlamaya çalışırken omzuma bir el dokundu. Tanıdık, yaşlı, tecrübeli ve bilge şef mırıldandı kulağıma: "Hesabı karşı masa ödedi efendim." Karşılıksızlığıma karşı karşı masaya güçlükle baktım. Hafifçe başını salladın güzel gözlerini kırıştırarak eski günlerdeki gibi. Daha doğrusu ben öyle sandım!..

ÖZGÜRLÜĞE AĞIT YAVUZ DİNÇ

bir çocuk ağlar sessiz bir köşede
oyuncakları moloz düşleri gölgede
gökyüzü mavi değil hep grip perde
ve yıldızları bile saklanır gecede

zincirler kırılrsa da yankısı kalır
bir ah yükselir taşlara çarpar
Rüzgarlar fısıldar suskunluğunda
gökyüzü hıçkırır yıldızların altında

küçük eller umutlu uzanır güne
ama barış ufukta kaybolur yine
ağır bir ninni söylenir hüznle dolu
her rotasında bir özgürlük soluğu

an olur toprak bile dar gelir
ufuklar uzak umutlar ağır gelir
kanat çırpın kuşun gölgesi bile
tutsak kalır beton duvarların dilinde

bir patlama sesi uyandırır sabahı
gün doğmaz karanlık basar hâlâ
gözlerinde bir kor bir kinin ateşi
sessiz bir feryatla gülümser ölüme

çiçekler açar çatlak bir taşın yamacında
kökleri toprakta umutları gökyüzünde
ve güneş her sabah yeniden doğar
ama ışıkları dumanların ardında solar

ayak sesleri yankıları yıkıntılarda
her adımda geçmişin ağır anıları var
bir uçurtma yükselmek ister göğe
ama ipi kesilir gölgelik ellerle

bir çığlık yükselir tarih kitaplarında
sessizce yankılanır boşuk odalarda
kalem kırılır kanat yırtılır ses kaybolur
ama zülüm bir kasırga gibi yıkıp geçer

analar özgürlüğe ağıt yıkar gecelerde
her sözcük bir zincir özgürlük yerine
bir gün der çocuklar güler mi yeniden
barış döner mi sahi bu topraklara

NAZLICAN YUNUS LAÇİN

Nazlıcan, yayla çiçeği kokulu,
Envai işve ve edayla dokulu,
Kırlarda gezen körpe bir ahu,
Salına salına, kurda kırdırır kuzuyu,
Nazlıcan, aşk haneye düşen ateş-i suzan,
Nazarıyla avlayan, şehla bir balaban,
Nazlıcan, canlar yurdunda bir aşıyan,
Bağdan bağa, cevelan eden bir ceylan
Semadaki şavkıyla nadide bir begimay,
Ağyarlara göz kırpan afili bir dolunay
Nazlıcan, leyl-ü nehar bir afraze,
Onulmaz dertlere derman bir firuze.
Bitmeyen bir rüyadır, bazen de muhayyel,
Bazen dingin bir deniz, bazen azgın bir sel.
Emsalsizdir cemâli, adeta bir peri peyker,
Mestan eder rayıhası, adeta gülşen -i ezhâr
Cennetten bir huri, nadide bir nihâl,
Semânın gülen gözü, karakaşlı bir hilâl.
Deli gönül yine seylâp, yine pürmelâl,
Seyehân eder dillerde, gönle girmez o maral.

SEYR-İ ÂLEM KÖŞESİ
Fatma SÜMER

Her Adım Bir Tefekkür
(Rhodiapolis)

Tefekkür...

İnsan olmanın en önemli hasleti. İnsan kalmanın da gereği bir vasıf. İnsanın dününü, gününü ve yarınını sorgulaması, üzerine fikir üretmesi tarih boyunca erdemin, ahlâkın ve başarının birincil etkeni olmuştur.

Hayatın karmaşasından mı, kalabalığından mı, kavgasından mı bilmiyorum kaybettik bu eylemi. Hatta söylemlerimizden bile çıkardık neredeyse. Aslında biraz da insanın kendisine ve hayata dışarıdan bakması ve akl-ı selim ile değerlendirme yapabilmesi denilebilecek olan bu eylem için, günlük yaşamın telaşından ve kalabalığından uzaklaşmak gerekiyor belki de... Antalya'nın Kumluca ilçesinde yaşıyorsanız ya da yolunuz buraya düşmüşse, mutlaka uğramanızı tavsiye edeceğim, tefekkürle ruhunuzu dinlendirebileceğiniz, duygu dünyanızın ve ferasetinizin ufkunu açacak bir yerden bahsetmek istiyorum sizlere...

İlçenin sırtını yasladığı Bey Dağları'nın eteklerinde, şehrin tama-

**Zaman zaman söylerim “
Sırtını dağa yaslamak...”
kavramını... Batı
uygarlığından kalan
antik kentlerin hemen
hemen hepsinin bir dağ
yamacına yaslanmış gibi
inşâ edildiğini görüyoruz.**

minı yüksekte gören, hem tarihin kalıntıları arasında kültürel bir gezi yapabileceğiniz hem de tepede tek başına gökyüzüne uzanan, size masalsı bir atmosfer sunan çam ağacının dibinde, ılgıt ılgıt yüzünüze vuran Akdeniz rüzgârlarının serinliğiyle, huzur dolu bir tefekküre dalma fırsatı bulacağınız bir yer; Rhodiapolis...

Zaman zaman söylerim “
Sırtını dağa yaslamak...”
kavramını... Batı
uygarlığından kalan antik kentlerin hemen hemen hepsinin bir dağ yamacına yaslanmış gibi inşâ edildiğini görüyoruz. İşte Rhodiapolis de sırtını dağa yaslamış bir antik kent.

Antalya’nın Kumluca ilçesinden tabelaları takip ederek, merkeze 2 km uzaklıktaki Sarıcasu mahallesini geçerek, çok kötü olmayan yoldan aynı zamanda oksijeni bol, tertemiz bir hava sunan çam ağaçlarının hâkim olduğu tepeye ulaşmak mümkün. Çok kere ziyaret ettiğimiz bu antik kenti gelin bir de sizlerle

beraber gezelim.

Giriş alanına aracı bırakarak geniş ama yürünebilir mesafede bir alana yayılmış, girişi ücretsiz olan kalıntılara doğru yürüyüşe başlıyoruz. Tefekkür mekânı olarak bahsettiğim yalnız çam ağacı başlangıç noktasının hemen güneyinde kalıyor. Dilerseniz önce buraya uğrayıp bol oksijen ve pozitif enerji depolayarak yürüyüşe başlayabilirsiniz. Ya da dilerseniz antik kenti dolaştıktan sonra, bu bahar mevsiminde yemyeşil çimenlerle kaplanmış şehri kuş bakışı gören tepede, çam ağacının altına uzanıp yorgunluğunuzu atabilir, ruhunuzu dinleyip dinlendire-

bilirsiniz. Biz ise kalıntıları dolaştıktan sonra şehre karşı yanımızda getirdiğimiz çayımızı yudumlamayı tercih ediyoruz...

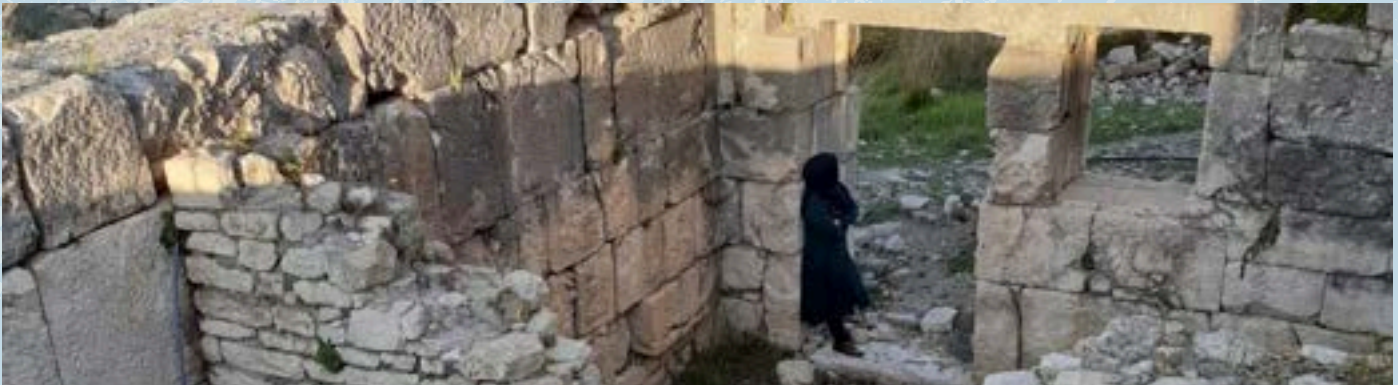
Hadi gelin şimdi güneyde bulunan başlangıç noktasından kalıntıların bulunduğu yamaca doğru yürürken bir yandan da kentin tarihinden bahsedelim. Zira geçmiş uygarlıkların tarihini ve kahramanlarını öğrenmek bana sadece bir tarihî bilgi edinmekten öte çok şey katıyor. Hayata, tarihe, topluma ve bugüne çok yönlü bakıp, dünü, bugünü ve bizi değerlendirme fırsatı buluyorum. İnançlar ve medeniyetler arasında analiz yapmak ise bambaşka bir bakış açısı kazandırıyor insana.

Rhodiapolis MÖ 8. yy.'da kurulmuş. MS. 11. yy. Arap akınlarının çok olduğu dönemde terk edildiği düşünülen şehir, ilk olarak 1892 yılında Avustralyalı arkeologlar tarafından bulunur. İsminden dolayı

Rodosluların kurduğu kabul edilmektedir. Yakın çevrede bulunan birçok Rodos koloni şehirlerinden biridir. Rhodiapolis'in adını Mophos'un kızı Rhodos'tan aldığı söylenmiştir. Bulunan sikkelerde kentin Likya Birliği'nin üyesi olduğu anlaşılmaktadır. Kentin hikâyesinde dikkat çeken en önemli kişi, kentin ileri gelenlerinden olan Opramoas'tır. Antonius Pius döneminde yaşamış olan Opramoas, Apollonios II nin oğludur. Likya'nın en cömert insanı olarak bilinen Opramoas, kentin yönetim kadrosunda önemli bir görevdeydi. Görev aldığı dönemde Likya Birliği'ne bağlı kentlere yaptığı büyük yardımlardan dolayı defalarca onur ödülüne layık görülmüştür. Resmi yardımların dışında halka yaptığı yardımlarla da tarihte dünyanın en hayırsever kişisi olarak anılmıştır. Hattâ bugün de bu unvanı koruduğu söylenir. Bütün bu hikâyeyi öğrendiğim zaman insan neden kendine ait güzellikleri ve değerleri görmez de başka medeniyetlere ve kül-

türlere hayran kalır çözemiyorum... Belki de hep bu yüzden ecdadımızın ilimde, bilimde, teknolojiye, sanatta ektiği tohumları yeşertip büyütmemişiz, bizim temelini attığımız her şeyi batılılar geliştirip sahiplenmişler. Bizim, kimisinin malının tamamını, kimisinin malının yarısını Allah için ve yoksullar için infak eden ve bunu bir kere değil defalarca yaşam tarzı olarak yapan, cömertlikte kimsenin onlarla yarışamayacağı sahabe gibi bir örneğimiz varken, başka kültür ve medeniyetlerin kahramanlarına hayran bırakılmışız. İşte bu yüzden önce kendi köklerini, kendi medeniyetini, kendi kültürünü, kendi inancını ve kendi kahramanlarını tanımalı insan.

Bir yandan bu bilgi ve düşünceleri terennüm ederken bir kısmının temeli, bir kısmının yıkık dökük duvarı kalmış, Rhodiapolis sakinlerine ait evler olduğu düşünülen kalıntıların arasın-

dan yamaca doğru yürüyoruz. Düşünülen diyorum çünkü keşfinden sonra yerleşim yerine çok yakın olmasına rağmen yine unutulmuş şehir 2000’de geçirdiği yangından sonra tekrar gün yüzüne çıkmış, 2006’da Kültür ve Turizm Bakanlığı ve Akdeniz Üniversitesi’nin ortak çalışmalarıyla başlayan kazılarda tiyatro, kilise, hamam gibi birkaç ana yapı ortaya çıkarılmış, diğer yapılar ise hâlâ metruk haldeler. Yine sur kalıntılarının eşlik ettiği, eğimi az olduğu için kentin güney doğusundan ilerleyen patika yolu takip ederek ilerlerken, başta bahsettiğim şehrin gelmiş geçmiş en cömert kişisine ait anıt mezar bizi karşılıyor. Duvarları tamamen kitabelerle dolu olan ve Opramoas’ın bütün resmi ilişkilerinin sıralandığı 64 belgeden oluşuyor anıt mezar. 12 imparator mektubu, 19 Procurator mektubu ve 33’ü birlik toplantısına ait belgenin sıralandığı bu yazıtlı anıta ait bloklar üzerinden geçen zaman zarfında etrafa dağılmış olan bu kayıtlarda Opramoas’a sunulan onurlandırmalar ile kendi şehrine ve diğer şehirlere yaptığı hayır işleri anlatılmaktadır. Mektuplar özellikle Antonius Pius ile olan yazışmalardır. Anıt mezar, bu süreçte restore edilen yapıtlardan biri. Ancak restorasyon hikayesi sanat ve tarih adına oldukça üzücü. Büyük meblağlar harcanarak yapılan çalışmada ortaya çıkan eserin %70 aslına uygun olmadığı gerekçesiyle uzmanlar tarafından eleştiriliyor. Daha da vahimi Opramoas’a ait yazıtların bazılarının kazılar sırasında kırılması, bazılarının kaybolması, geri kalanının ise doğru yerlere konulmamış olması...

Bu durumu hazmetmeye çalışarak, anıt mezarın hemen kuzeyinde kalan tiyatro binasına yöneliyoruz. Tiyatronun ön cephesinde bulunan sahne bölümünün üst kısmı tamamen yıkılmış. Ancak zemininde bulunan kapılar ve bağlantı duvarları ise hâlâ ayakta. Bu kapılardan içeri geçtiğimizde tam sahnenin ortasında buluyoruz kendimizi. Gittiğim her antik kentte bu bölüm çok etkilemiştir beni. Kim bilir kimler geldi geçti bu sahnelerden, diye düşünürken bir şiirimin mısraları geldi aklıma...

Ağır ağır inerken ruhlardan perde
Provasız hüznler bütün yüzlerde
En dramatik oyununu oynuyor zaman
Dünya, dev bir sahne, ve baş rolde her insan
Ve yine tüm insanlık, bu filme seyirci kalan...

Bir yandan bu mısraları terennüm ederken, bir yandan da yaklaşık 1500 kişi kapasiteli tiyatroyu temaşa ediyoruz. Aslına uygun olmayan malzemelerle restore edilmiş olan tiyatronun trajikomik görüntüsü üzüyor bizi. Buradan bir kez daha anlıyoruz ki, görev bilinci ve hassasiyeti olmayan, liyakât bakımından yetersiz kişilere görev verilirse sonucun bu şekilde olması kaçınılmaz oluyor. Bu haliyle de olsa Opramoas’ın şehrinde 2011 yılında 23 ülkeden sanatçıların katılımlarıyla Tekfen Filarmoni Orkestrası tarafından konser verilmiş, bin yılı aşkın bir zamandan sonra tiyatro yeniden müzikle buluşmuş.

Konu biraz dağılmış olsa da bu düşünceleri paylaşmanın gerekli olduğu kanaatindeyim. Zîrâ gezdiğimiz gördüğümüz yerlerden, gözlemlediğimiz ve yaşadığımız olaylardan bir çıkarım yap-

mıyor, sadece izleyici olarak kalıyorsak bizim için hiç fayda sağlamamış demektir. Bu duygu ve düşüncelerle gezimize devam ediyoruz.

Tiyatro binasının kuzeyinde kalan alanda, büyük oranda tahrip olmuş şehrin ana yapılarından su sarnıcı bulunuyor. Kuzeybatıya düşen yönde yine zamana direnmeye çalışan anıtın kalıntıları bulunuyor. Tiyatro binasının batısında kalan kısımda, tören bazilikasının kısmî bir bölümü, yan duvarlarından ancak binayı belirginleştirecek kadar alçak bölümleri kalan kilise bulunmakta. Kazı çalışmalarında zemininde bulunan mozaik kısmen ortaya çıkmış. Ancak çalışmalar durduğu için o da yarım kalmış. Kilisenin tiyatronun hemen batısında olduğunu söylemiştim. Bu iki yapının arasından aşağıya doğru inen, kentin ana caddesi olan yolun, sağ ve solunda yükselen duvarlar kademe kademe alçalarak ilerliyor. Geniş basamaklarla kentin meydanına (agora) kadar uzanan taş döşeme yolu yürürken, bir anda zamanı geri sarıp Rhodiapolis halkı ve ileri gelenlerinin de bizimle yürüdüğü hissi sarıveriyor. Kimi zaman umut, kimi zaman hüznün, kimi zaman sevinç, kimi zaman keder, kimi zaman cesaret dolu bir kalple yürüyen insanlar... Tiyatro sahnesinde beni saran his yine doluveriyor içime; nice insanların gelip geçtiği gibi, bir gün biz de geçeceğiz bu dünyadan... Geçmiş ve geleceği sorgulayan bir hâleti rûhiyeyle, işlemeli sütunları kırılarak etrafa dağılmış, o günün dilinde stoa denilen yönetim binasını ve halka açık ticaret merkezini oluşturan alanın sonunda, büyük oranda yıkılmış ama buna rağmen görkemini kaybetmemiş, üzerinde kitabelerin bulunduğu tapınak ve konutlardan oluşan kalıntıları dolaşıyoruz, her taşına ibretle bakarak. Her noktasının şehre karşı ayrı güzel manzarası olan kalıntıları, kemerli ve sütunlu kapıları fotoğraflayarak, koleksiyonumuzu da zenginleştirmeyi ihmâl etmiyoruz elbette.

Yamaç aşağı dönüş yoluna geçerken bizi uğurlayan yapı kentin en doğusunda kalan hamam oluyor. Elbette bu yapı da diğerleri gibi üzerinden geçen zamanın yıkımından nasibini almış. Bu bölümde çok çalışma yapılmadığından büyük oranda toprak altında. Buna rağmen kısmen bütüncül kalan kemerli yapıların estetiği hâlâ cezbediyor insanı.

Başlangıç noktasına doğru dönerken insan hayatına benzetiyorum bu iniş çıkışları. İnsan sabi bir ruhla umursamadan başlıyor hayata. Ve heyecanla çıkıyor gençliğin zirvesine. Ancak tozpembe görünen bu zirvenin sonrası dönüş yolu, hayatın sonuna doğru... Hani unuttuğumuz bir kavram ve eylem olan " tefekkür " den bahsetmiştim yazının başında. Oysa yaşamın her ânı, bulunduğumuz her ortam, yerde ve gökte bulunan varlıklar tefekkür için bir neden. Buna binâen Rabbimizin sözü; "Akledesiniz diye Allah ayetlerini sizin için açıklamaktadır. " (Bakara 242)

Tarihî ve kültürel izlenimlerin yanı sıra, hayatımıza bir ayetin daha nüzul etmesinin zenginliğiyle gezimizi sonlandırıyoruz.

AŞK HİKAYESİ

Başımdan bir kova sevda döküldü
Islanmadım, üşümedim, yandım oy!
İplik iplik damarlarım söküldü
Kurşun yemiş güvercine döndüm oy!

Yağmur yorgan oldu, döşek kar bana
Anladım ki kendi gönlüm dar bana
Alev dolu bardakları yâr bana
Sunuverdi içtim içtim kandım oy!

Sevgi ekim, naz biçmeye çalıştım
Ne zamana, ne kendime alıştım
Kırk senede yedi hasret bölüştüm
Yedi dünya bana düştü sandım oy!

Gönül şahinimi yordum gerçeğe
Sonsuzda yüzümü sürdüm gerçeğe
Teselliden kanat kırdım gerçeğe
Tecellinin sinesine kondum oy!

Abdurrahim KARAKOÇ